

VYSOKÁ ŠKOLA BAŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Srovnání výdajů vybrané skupiny obcí
Comparison of the expenditure of a selected group of municipalities

Student:
Vedoucí bakalářské práce:

Martin Jašek
doc. Ing. Petr Tománek, CSc.

Ostrava 2023

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Obecní samospráva a pravidla hospodaření obcí.....	5
2.1	Veřejná správa.....	5
2.1.1	Činnosti a dělení veřejné správy.....	5
2.1.2	Státní správa.....	6
2.1.3	Samospráva.....	7
2.2	Územní samospráva.....	8
2.2.1	Vznik a vývoj územní samosprávy u nás.....	9
2.2.2	Systemy územní samosprávy.....	14
2.3	Obec.....	14
2.3.1	Druhy obcí.....	15
2.3.2	Vznik a zánik obcí.....	18
2.3.3	Orgány obce.....	19
2.4	Rozpočtová skladba.....	21
3	Výdaje obcí.....	26
3.1	Plánované a neplánované výdaje.....	27
3.2	Běžné a kapitálové výdaje.....	27
3.3	Výdaje dle odvětvového hlediska.....	29
4	Metodologie řešení.....	30
4.1	Vybraná skupina obcí.....	30
4.2	Časové období.....	31
4.3	Použité výdaje.....	32
5	Analýza a zhodnocení výdajů vybrané skupiny obcí.....	33
5.1	Analýza běžných a kapitálových výdajů.....	33
5.1.1	Průměrné běžné a kapitálové roční výdaje v letech 2018 až 2022.....	35
5.1.2	Běžné a kapitálové výdaje v letech 2018 a 2022.....	41
5.2	Analýza výdajů z odvětvového hlediska.....	46
5.2.1	Průměrné roční výdaje z odvětvového hlediska v letech 2018 až 2022 ...	46
5.2.2	Výdaje z odvětvového hlediska v letech 2018 a 2022.....	49
5.3	Analýza výdajů na služby pro fyzické osoby.....	54
5.3.1	Výdaje na služby pro fyzické osoby v období 2018 až 2022.....	55
5.3.2	Výdaje služeb pro fyzické osoby v letech 2018 a 2022.....	56
5.4	Zhodnocení výdajů Nového Jičína ve vztahu k výdajům vybrané skupiny obcí	60
6	Závěr.....	63

Seznam použité literatury	65
Seznam zkratk	67
Seznam příloh	
Přílohy	

1 Úvod

Cílem bakalářské práce je porovnat a zhodnotit výdaje vybrané skupiny obcí v letech 2018 až 2022. Konkrétně porovnat a zhodnotit výdaje Nového Jičina s průměrnými výdaji zbývajících devíti vybraných obcí.

Hypotézou je, že běžné výdaje města Nový Jičín budou vyšší v průběhu celého sledovaného období než běžné výdaje vybrané skupiny obcí.

Práce se skládá ze šesti na sebe navazujících kapitol. První kapitolou je úvod. Druhá kapitola použije metody deskripce k popsání teoretické části, která obsahuje vymezení pojmů veřejné správy, její činnosti a jejího dělení, dále územní samosprávy, kde dojde k poukázání na její historii a její systémy. Dalším popisovaným pojmem bude obec, kterou charakterizujeme a rozebereme si její druhy, orgány a jejich působnost. V neposlední řadě v druhé kapitole dojde k popisu rozpočtové skladby a jejího základního třídění.

Třetí kapitola se věnuje výdajům a za použití metody deskripce si výdaje přiblížíme a rozdělíme. Čtvrtou kapitolou je metodologie řešení, kde si představíme vybranou skupinu obcí, charakterizujeme město Nový Jičín, uvedeme přepočty výdajů, zvolené časové období a popíšeme jeho použití. Na konec čtvrté kapitoly si vysvětlíme postup získání použitých výdajů a stanovíme strukturu a postup analýzy.

Pátá kapitola zahrnuje analýzu a zhodnocení výdajů Nového Jičina a vybrané skupiny obcí, kde bude použita metoda analýzy a komparace na výdaje dle druhového a odvětvového hlediska, výdaje na služby pro fyzické osoby a zhodnocení a souhrn výsledků analýz. Poslední kapitolou je závěr, kde dojde k souhrnu poznatků a návrhům.

2 Obecní samospráva a pravidla hospodaření obcí

2.1 Veřejná správa

Veřejná správa je správou veřejných záležitostí ve veřejném zájmu. Je to podzákonná činnost, která může být vykonávána jen na základě pravomoci a působnosti určené zákonem. V souladu s principem „co není zákonem výslovně dovoleno, je zakázáno“ jsou vymezeny zákonné limity s různou mírou volnosti. Nejjobecnější vymezení se vztahuje k samostatné působnosti samosprávy, zatímco rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob musí být stanoveno naprosto konkrétně a v souladu s hmotně právním základem a procesní regulací. (Ministerstvo Vnitra České republiky, 2021)

Pod označením veřejná správa, se rozumí určitý druh činnosti (funkce) nebo instituce (orgánu), která veřejnou správu vykonává. Podle toho se hovoří o materiálním (funkčním) pojetí veřejné správy, a to bez ohledu na druh orgánu, který činnost vykonává, nebo formálním (organizačním) pojetí veřejné správy, který sleduje systém zařízení a institucí správu vykonávajících.

Veřejnou správou v materiálním smyslu je potom označován souhrn státních činností, které nejsou zákonodárstvím, soudnictvím nebo vládou. Formálně se veřejnou správou rozumí činnost orgánu státu nebo jiného subjektu veřejné moci mimo státní orgány vykonávající zákonodárství, soudnictvím nebo vládu. Rozhodujícím kritériem pro odlišení není hledisko materiální, ale formální (organizační). Určujícím tedy není druh činnosti, ale orgán ji vykonávající s jeho základními atributy, působností a pravomocí. (Sládeček, 2013)

2.1.1 Činnosti a dělení veřejné správy

Veřejná správa plní rozhodnutí volených orgánů – správu věcí veřejných, zajišťuje soulad praxe s právem. Zákony mají velký vliv na fungování a činnost veřejné správy, která musí zákony plnit a řídit se jimi. Veřejná správa se chápe jako činnost služeb pro obyvatelstvo, službu veřejnosti.

Činnosti ve veřejné správě zabezpečuje řada institucí, kterým je nutné vymezit kompetence, jimiž jsou působnost a pravomoc. Každá instituce ve veřejné správě má vymezenou působnost, a to jak věcnou, tak územní. Věcná působnost je vymezena zákonem, nebo prováděcím předpisem a vztahuje se k předmětu činnosti instituce, orgánu

ve veřejné správě. Územní působnost se pak váže k místu, k území, kde se realizuje věcná působnost daného orgánu, instituce.

Základní zásadou veřejné správy je dodržování zákonnosti. Na základě zákona a zákonnými způsoby vykonává správní dozor, např. stavební dozor, živnostenskou kontrolu, školní inspekci apod. Správní dozor se týká i subjektů územní samosprávy, kde jde o formu ochrany veřejného zájmu.

Činnost veřejné správy je kontrolována volenými orgány na příslušné úrovni, např. parlamentem, vládou, nezávislými soudy, správními soudy, speciálně zřizovanými kontrolními orgány, ale i občany, např. formou petic a stížností.

Mezi důležité činnosti veřejné správy patří zajišťování různých druhů veřejných služeb (statků), veřejná správa proto zřizuje celé řady veřejnoprávních neziskových organizací a staví se tak do funkce zřizovatele. Nadále zde patří přenos informací v rámci veřejné správy, ale i mimo ní, z toho důvodu jsou vedeny informační systémy veřejné správy. V neposlední řadě zde patří i styk s veřejností. (Peková a kol., 2008)

Základní dělení veřejné správy představuje členění na státní správu a samosprávu. Státní správa má dominantní postavení s hierarchicky organizovanou činností. Samospráva je pak pověřena k výkonu veřejné správy zejména na úrovni územní samosprávy nebo zájmové samosprávy. (Peková a kol., 2008)

2.1.2 Státní správa

Státní správa má především organizující a mocensko-ochrannou roli v rámci státu. Nicméně, kromě toho má také za úkol provádět zákony a poskytovat služby veřejného zájmu, které jsou zabezpečovány ve veřejném zájmu a mají především výkonný, podzákoný a nařizovací charakter. Pro účely výkonu státní správy jsou závazné nejen zákony, ale i tzv. interní předpisy. Státní správa funguje v rámci právního rámce a v souladu s právními předpisy. Mezi typické rysy státní správy patří vztahy nadřízenosti a podřízenosti. Prostřednictvím státní správy se také realizuje státní politika v různých oblastech (např. bezpečnostní politika). Státní správa je základním druhem činnosti státu, který plní své funkce v souladu s právními předpisy. Organizační struktura státní správy se neustále mění v závislosti na historickém vývoji společnosti, vnitřních a vnějších podmínkách a požadavcích společnosti.

Státní správa může být prováděna buď přímo, nebo nepřímo. Přímé provádění státní správy zahrnuje činnosti vykonávané orgány státu nebo správními úřady, které jsou

organizačními složkami bez vlastní právní subjektivity. Nepřímé provádění státní správy pak zahrnuje situace, kdy jiné subjekty veřejné správy, např. kraje, obce, autorizované zkušebny, vykonávají státní správu na základě zákonné delegace pomocí svých orgánů jako přenesenou nebo propůjčenou působnost. (Horzinková, Novotný, 2008)

Způsoby výkonu státní správy jsou centralizovaná státní správa a decentralizovaná státní správa.

V centralizované státní správě je primárním normativním právním zdrojem centrální státní zákonodárná moc. Správa státu je prováděna jako státní správa ústředními orgány a její byrokracií. Tato správa může být prováděna prostřednictvím koncentrovaných úřadů, které mají plnou působnost v daném odvětví pro celé území státu (např. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže), nebo prostřednictvím dekoncentrovaných úřadů podřízených ústřednímu orgánu (např. Ministerstvo financí a finanční úřady, Ministerstvo práce a sociálních věcí a úřady práce).

Při decentralizované státní správě je pravomoc tvorby prvotních právních norem svěřena centrální zákonodárné moci. Avšak výkon státní správy je delegován na decentralizované orgány státní správy nebo na samosprávné veřejnoprávní korporace. Stát se tedy zcela nezabavuje určité části státní správy, ale ponechává její výkon veřejnoprávním korporacím pod svým dohledem, řízením a financováním. Tato alternativa je levnější pro státní pokladnu než budování nových orgánů státní správy tam, kde již existují orgány samosprávy. (Koudelka, 2007)

Výkon státní správy je uskutečňován:

- ústředními orgány státní správy,
- institucemi regionálními,
- institucemi krajskými,
- institucemi místními (podřízenými orgány). (Káňa, 2014)

2.1.3 Samospráva

Samospráva je vedle státní správy druhou nejdůležitější částí veřejné správy, je součástí veřejné moci. Samospráva je vykonávána vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a vlastními prostředky. V samosprávě státní moc deleguje pravomoci

normativní i výkonné, včetně tvorby právních předpisů, na veřejnoprávní subjekty, které jsou odlišné od státu. Samospráva je veřejná správa vykonávaná subjekty odlišnými od státu, avšak státem schválenými. Samospráva je nedílnou součástí demokracie a je výrazem práva a schopnosti samosprávných orgánů v rámci své odpovědnosti a v zájmu obyvatelstva regulovat a řídit část veřejných záležitostí. Samospráva má subjektivní právo, ale i povinnost vykonávat právem svěřenou působnost. Toto subjektivní právo je současně přeneseno v pravomoci jejich orgánů. Podle její působnosti dělíme samosprávu na územní a zájmovou. (Koudelka, 2007)

Zájmová samospráva představuje sdružování občanů se stejnými zájmy a zálibami nebo občanů, kteří mají společné zájmy, cíle nebo stejnou profesi. Zájmovou samosprávu členíme na profesní sdružení a zájmové sdružení. Profesní sdružení je profesní zájmová samospráva, která představuje sdružování občanů stejného profesního zaměření, s postavením a názvem komory. V komorách převládá povinné členství. Příklady komor jsou advokátní komora, lékařská komora a hospodářská komora. Zájmové sdružení občanů je zájmová samospráva s postavením společenství, které sdružuje občany stejných zájmů a zálib, v němž se uplatňuje princip dobrovolnosti. Příklady sdružování občanů jsou politické strany, svazy, sportovní organizace a zájmové kluby. Mimo to zde patří i akademická samospráva vysokých škol. (Káňa, 2014)

2.2 Územní samospráva

Veřejná správa zahrnuje státní správu, která má dominantní postavení, a územní samosprávu. Od státní správy se územní samospráva liší formami výkonu veřejné správy. V rámci samosprávy využívá prostředky, které nemají povahu státně mocenských prostředků. Územní samospráva je provázena určitou autonomií, tzn. právem vydávat vlastní předpisy, které mají charakter podzákonných předpisů. Obecnou podmínkou je, aby nebyly v rozporu s ústavou a zákony. Jestliže územní samospráva vykonává i výkon státní správy - přenesenou působnost, využívá donucovacích a sankčních opatření v rozsahu dovoleném zákony. (Peková a kol., 2019)

Územní samospráva je forma veřejného vládnutí a veřejné správy. Je realizace práva občanů na vlastní samosprávu, práva na spravování určitého území menšího než je stát na základě působnosti stanovené ústavou a příslušnými zákony při vytvoření potřebných ekonomických podmínek. Stát předává část výkonu veřejné správy nestátnímu subjektu. (Peková a kol., 2008)

Územní samospráva představuje z hlediska své kapacity největší součást systému veřejné správy v ČR a organizace představuje v současné době jeden z nejzávažnějších limitů její efektivity. (Horzinková, Novotný, 2008)

Peková (2011) tvrdí, že v současnosti posilování územní samosprávy slouží k prohlubování demokracie a umožňuje snadno realizovat právo občanů podílet se na řízení veřejných záležitostí.

Vztahy státu a územní samosprávy

Podle ústavy je územní samospráva vykonávána nezávisle na státu, ovšem v mezích příslušných zákonů. V případě, že územní samospráva jedná v rozporu se zákony a ostatními obecně závaznými předpisy, nebo vyžaduje-li to ochrana zákona, může stát do její činnosti zasahovat pouze způsobem stanoveným zákonem. Přitom však může stát použít pouze zákonných prostředků.

Stát spolupracuje s územní samosprávou, poskytuje jí prostřednictvím svých ústředních orgánů a institucí odbornou a metodickou pomoc, pomoc při vzdělání a výchově pracovníků územní samosprávy, poskytuje územní samosprávě také finanční prostředky a také ochranu, včetně té právní. (Peková a kol., 2019)

Státní orgány musí na požádání obce poskytnout bezplatně údaje a informace pro výkon její působnosti. Stejnou povinnost mají i obce vůči státním orgánům. Obce jsou při výkonu působnosti oprávněny používat bezplatně údaje katastru nemovitostí. (Horzinková, Novotný, 2008)

2.2.1 Vznik a vývoj územní samosprávy u nás

Územní samospráva vznikala přirozeně jako důsledek přirozeného osídlení. Takto vznikaly obce a města s větším či menším počtem obyvatel, kteří sídlí na tomtéž místě. Vyšší stupně územní samosprávy, které zahrnují více měst a obcí v dané oblasti, vznikaly uměle, tzn. rozhodnutím, v minulosti však zpravidla dohodou mezi panovníkem a městy, od 19. století zákonem. Podobným způsobem vznikala územní samospráva i na našem území. (Peková a kol., 2019)

Územní samospráva na našem území do roku 1918

Na území našeho státu se objevují snahy budovat ucelený systém územní samosprávy po roce 1848, kdy se v návrhu kroměřížské ústavy objevil požadavek na seburčení obcí ve všech záležitostech týkajících se zájmu obce, dále požadavek

svobodné volby zástupců obce, samostatná správa záležitostí obce, požadavek zřizovat místní policii, zveřejňovat výsledky hospodaření obce a veřejnost v jednání. Kdy tato práva byla uzákoněna říšskou ústavou v roce 1849. Téhož roku byla také vydána pravidla obecního zřízení umožňující značnou nezávislost územní samosprávy na státu. V těchto letech byla uplatňována zásada, že základem svobodného státu je svobodná obec.

K dalším úpravám došlo v letech 1863 a 1864, kdy byly vydány zemské zákony o obecním řízení ve Slezsku, Čechách a na Moravě. Vznikly stupně územní samosprávy a těmi byly země, okresy a obce. Označovány jako samosprávné svazky. Roku 1867 ústava vymezila jednotlivým stupňům územní samosprávy jejich kompetence.

Obce prostřednictvím obecního zřízení dostaly dvě funkce, kterými byly vlastní samospráva, kdy obce dostaly možnost správy vlastních záležitostí, např. správa obecního majetku, zřízení obecní policie, vedení pamětních knih, atd., a funkce přenesená, což pro obce znamenalo zabezpečování úkolů přenesených na ně státem.

Postavení okresů bylo v jednotlivých zemích odlišné, na Moravě a ve Slezsku se staraly o budování a údržbu silnic, v Čechách kromě toho i o zdravotnictví.

Země měly vymezeny kompetence v oblasti zemědělství, veřejných staveb, dobročinných ústavů apod. Ve zkratce spravovaly to, co nespadlo do působnosti státu.

Roku 1896 daňová reforma osvobodila daň z příjmů o veškeré přírážky, obce ovšem získaly možnost diferencovat přírážky podle druhů daní prostřednictvím zemských zákonů. Tato reforma zásadně změnila hospodaření samosprávných orgánů. Zavinila to, že příjmy nestačily krýt rostoucí potřeby vzhledem k narůstajícímu množství úkolů samospráv, což způsobilo zavedení nepřímých daní, samostatných dávek v zemích a taktéž časté změny systému zemských přírážek. To však nezabránilo problému, kterým se staly vzájemné finanční vztahy mezi státem a územní samosprávou. Mezi samosprávnými útvary byly rozdíly v daňové kapacitě vedoucí k nerovnoměrnému plnění úkolů samospráv, nebo k nestejnému daňovému břemeni nebo obojímu najednou. To vedlo k poskytování dotací obcím od státu a zemí. (Peková, 2011)

Územní samospráva v meziválečném období

Po vzniku Československé republiky a rozpuštění Národního výboru Československého a místních a okresních národních výborů 4. 12. 1919 byla územní samospráva reorganizována. V Čechách a na Moravě se jednalo o obce a okresy, na Slovensku a Podkarpatské Rusi to byly municipia a komitáty, později okresy a župy.

Zákonnými úpravami postupně došlo ke sjednocení typů územní samosprávy do tří stupňů, kterými byly:

- obec nebo město,
- okres,
- země.

Formování územní samosprávy a samosprávných financí po roce 1918 stěžovalo nedůsledné rozvržení kompetencí v zabezpečování veřejných potřeb mezi státem a jednotlivými svazky územní samosprávy. Toto nedůsledné rozvržení bylo jednou z příčin zadlužování měst, obcí a okresů. K rozdělení kompetencí mezi stát a jednotlivé úrovně územní samosprávy došlo až v roce 1929. V rámci decentralizace kompetencí bylo na úroveň územní samosprávy převáděno stále více veřejných statků, což vedlo k stále vyšším výdajům územních samospráv, avšak nedošlo k dostatečné decentralizaci veřejných příjmů. To vedlo ke značnému zadlužování územních samospráv a jejich oslabení.

Avšak už v roce 1927 došlo k reformě veřejné správy a úpravě hospodaření jednotlivých stupňů územní samosprávy a sociálního pojištění. Došlo i k zesílení dozoru vyšších orgánů nad sestavováním a plněním rozpočtů nižších stupňů územní samosprávy. Byly i zřízeny zemské vyrovnávací fondy na pomoc oddlužení obcí a okresů. Nehledě na to stále rostlo zadlužování územní samosprávy a to vedlo k pozdější státní regulaci dluhu územní samosprávy, jelikož se stalo běžnou praktikou využívání úvěrů i na úhradu běžných potřeb. Od roku 1936 pak bylo zákonem omezeno další uzavírání nových půjček. (Peková, 2011)

Územní samospráva v letech 1939 - 1948

V tomto období pokračovaly změny ve vymezení příjmů municipálních samospráv stejně jako změny ve vymezení jejich úkolů. Zejména došlo k nahrazení přírážek k přímým daním pevnými přídělky ze státní pokladny a zároveň se jednalo o projev centralizačních tendencí.

V období druhé republiky došlo k rozpadu státního rozpočtu na společný rozpočet a zemské rozpočty. Společný rozpočet platil pro celé území státu a zahrnoval příjmy a výdaje státních orgánů a dluhy fondů. Zemské rozpočty pak zahrnovaly podíly na státních daních, dávkách a poplatcích.

Za protektorátu Čechy a Morava pak bylo nastoleno řízené hospodářství zahrnující i samosprávné celky. V územích mimo protektorát, tedy v Sudetech a na Slovensku probíhaly změny úkolů a pravomocí územních samospráv, také ale změny podmínek správy a systému hospodaření.

Po skončení druhé světové války, tj. v květnu 1945, vznikla třístupňová soustava národních výborů. Jednalo se o národní výbory místní, okresní a krajské, které představovaly územní samosprávy na všech třech úrovních. Postupně však byla potlačována samosprávní funkce národních výborů. V roce 1946 opět došlo k zavedení přírážek k přímým daním vzhledem k úpravě finančního hospodaření a byly zavedeny pevné přídělky pro stabilizaci národních výborů. Až do roku 1948 byla základním cílem územní samosprávy její nezávislost na orgánech státní správy. Ovšem to nebylo možné, neboť územní samospráva nebyla a nemohla být finančně soběstačná, a proto byly nutné státní dotace. (Peková, 2011)

Územní samospráva v letech 1948 – 1990

Od roku 1948 se opět měnily úkoly a postavení územní samosprávy. V únoru 1948 však územní samospráva postupně v krátkém období zanikla. Národní výbory přestávají být územními samosprávnými celky.

K výrazné reorganizaci došlo v roce 1949, kdy bylo zrušeno zemské zřízení. 31. 12. 1949 stát znárodnil majetek národních výborů, který převzaly po zrušení územní samosprávy. Tento majetek byl národním výborům svěřen pouze do správy zřízením, čímž byl zrušen jeden z významných fungování územní samosprávy. Postupně pak došlo ke splynutí rozpočtů národních výborů a rozpočtu státního a definitivně se staly součástí státního rozpočtu v letech 1951 a 1952. Přímé napojení rozpočtů národních výborů na státní rozpočet vedlo k přerozdělovacím procesům uvnitř rozpočtové soustavy a pokračovala decentralizace v zabezpečování veřejných potřeb národními výbory. Avšak veřejné příjmy byly centralizovány ve státním rozpočtu.

Po roce 1953 docházelo ke snaze obnovit samosprávnou funkci národních výborů, zejména od 60. let, kdy došlo k územní reorganizaci státu, nicméně pro to chyběly legislativní i ekonomické předpoklady. Územní samosprávu se podařilo od státní správy oddělit až po roce 1989. (Peková, 2011)

Územní samospráva po roce 1989

Od začátku roku 1990 došlo k podstatným změnám v soustavě místních a krajských územních orgánů. Nejpodstatnější změny byly v roce 1990, kdy došlo k obnově obecního zřízení, koncem 90. let rozhodnutí o zřízení krajském. Byla také provedena reforma územní samosprávy, která se stala součástí reformy veřejné správy. Postavení a úkoly územní samosprávy v ČR se postupně přibližují standardům ve vyspělých demokratických zemích.

Reforma veřejné správy a územní samosprávy postupně vedla k obnově územní samosprávy a jejímu oddělení od státu, k rozdělení kompetencí ve veřejném sektoru a zvýšení průhlednosti rozhodovacích procesů. Také zkvalitnění a zefektivnění výkonu veřejné správy a zvýšení účinnosti odborné veřejné i občanské kontroly. K těmto změnám docházelo ve čtyřech etapách. Nejvýznamnějšími změnami byly:

- vytvoření dvoustupňové územní samosprávy,
- změny na úrovni ústřední státní správy (její decentralizace a dekoncentrace),
- reforma národních výborů, která vedla k jejich zrušení.

Co se týče dvoustupňové územní samosprávy, obce se staly samostatnými právními a ekonomickými subjekty, především však základním územním samosprávným celkem již na začátku 90. let. Vyšší stupeň územní samosprávy, kterou reprezentují kraje, se povedlo prosadit až na konci 90. let, kdy byly přijaty zákony o jejich vytvoření a krajském zřízení. Avšak kraje jako vyšší územní samosprávní celky začaly fungovat až od 1. 1. 2001. ČR je tedy v současné době unitárním státem s dvoustupňovou územní samosprávou, která je představována volenými a výkonnými orgány, do kterých vyhláší volby prezident podle volebního zákona. Tyto samosprávné celky (města i kraje) mají vysokou nezávislost na státu, avšak stát má stále nepřímé nástroje, kterými ovlivňuje územní samosprávu, např. prostřednictvím veřejných financí.

Základní funkcí územní samosprávy je její samostatná působnost, kde patří vše, co nepatří do přenesené působnosti. Rozsah přenesené působnosti se u obcí ČR liší a je ovlivněna řadou zákonů, a to:

- v základním rozsahu pro všechny obce na území obce jako správního obvodu,
- v rozsahu pověřeného obecního úřadu,

- v rozsahu obecního úřadu s rozšířenou působností
- v obou případech na území několika obcí. (Peková, 2011)

2.2.2 Systémy územní samosprávy

Teorie správního práva rozlišuje tři velké systémy uspořádání veřejné správy odpovídající systémům správního práva, těmi jsou:

- systém angloamerický, v němž je místní správa chápána výhradně jako samospráva, kdy nedochází k rozlišování samosprávy a státní správy, tzv. model úplné samosprávy,
- systém francouzský, kdy vedle sebe na místní úrovni působí odděleně orgány samosprávy a orgány státu vykonávající státní správu, také nazýván dvojkolejný model,
- systém smíšený, kdy se na místní úrovni vykonává stejnými orgány samospráva i státní správa prostřednictvím samostatné a přenesené působnosti. (Horzinková, Novotný, 2008)

Od roku 1850 byl na našem území uplatňován dvojkolejný model veřejné správy. Ten byl však opuštěn se vznikem samostatného státu. Do té doby se smíšený model uplatňoval pouze na úrovni obcí, na úrovni okresů vedle sebe působila okresní zastupitelstva jako orgány samosprávy a okresní hejtmanství jako představitelé státu. (Horzinková, Novotný, 2008)

V současnosti se v ČR využívá smíšený systém místní správy. Což jak je výše uvedeno, znamená to, že obce i kraje vykonávají úkony vlastní samosprávy, samostatnou působností, ale také úkony státní správy, přenesenou působností. (Peková a kol., 2008)

2.3 Obec

Obec je základní územní samosprávný celek a základní územní jednotkou státu. V demokratických zemích, tedy i u nás, má obec postavení územního samosprávného společenství, nestátního subjektu. Je vymezena třemi základními znaky, kterými jsou:

- území obce,
- občané obce, fyzické osoby, které jsou státním občanem ČR, nebo jsou v obci hlášeny k trvalému pobytu,

- samospráva veřejných záležitostí v hranicích obce, tzn. působnost. (Peková, 2011)

Podle zákona o obcích je každá část území České republiky součástí území některé obce.

Obec je veřejnoprávní korporace a rozkládá se na jednom nebo několika katastrálních územích. Přičemž každá obec v ČR je začleněna do správního obvodu okresu a do územního obvodu kraje.

Obec plní vlastní autonomní funkci, tzv. samostatnou působnost obce ve věcech, o kterých může samostatně rozhodovat. Obec vykonává veřejnou správu v samostatné působnosti, tzn. volené orgány obce, které svým rozhodnutím svěřují vlastní realizaci svým výkonným orgánům. Orgány rozhodují za občana v jeho prospěch, neboť jej zastupují.

Obec také plní funkci přenesené působnosti, v rámci vykonávání státní správy. Provádějí ji výkonné orgány obcí a jsou v této činnosti podřízeny a kontrolovány orgány státní správy, v přenesené působnosti i krajským úřadem. (Peková a kol., 2008)

K 1. 1. 2021 bylo v České republice 6254 obcí.

Obec a město jsou vnímány především jako sociálně ekonomický systém, který je relativně stabilizován v čase a prostoru. Tento systém vznikl prostorovou koncentrací obyvatelstva a ekonomických i mimoekonomických aktivit v čase. Systém vůči svému okolí vystupuje jako samostatný objekt. Za základní charakteristiky obce a města se obvykle považují za faktory, které se mění časem, jako je velikost obce, hustota obyvatelstva, hustota a kompaktnost zástavby, sociální a profesní struktura a mnoho dalších. (Peková a kol., 2019)

Obce se dají také charakterizovat jak tvrdí Káňa (2014) jako územní celky, které členíme podle počtu obyvatel a podle činnosti úřadů, což nám znázorní následující podkapitola.

2.3.1 Druhy obcí

Základními druhy obcí dle zákona o obcích jsou:

- obce, které nejsou městy,
- obce s pověřeným obecním úřadem,

- obce s rozšířenou působností,
- městyse,
- města,
- statutární města,
- Hlavní město Praha členěné na městské části. (Peková, 2011)

V obcích s pověřeným obecním úřadem tento úřad vedle přenesené působnosti určené pro všechny obecní úřady vykonává působnost mu svěřenou zvláštními zákony. Tímto úřadem může být např. registrační úřad pro volby do zastupitelstev obcí a projednává a registruje kandidátní listiny pro obce náležející do jeho územního obvodu.

Na pověřený obecní úřad může Ministerstvo vnitra na jeho žádost delegovat určitý rozsah výkonu státní správy, kterou jinak vykonává obecní úřad obce s rozšířenou působností. K žádosti je zapotřebí souhlasu krajského úřadu a stanovisko příslušné obce s rozšířenou působností. Obcí s pověřeným obecním úřadem je 388.

Obce s rozšířenou působností vykonávají vedle své přenesené působnosti a vedle přenesené působnosti stanovené pro pověřený obecní úřad také další přenesenou působnost v rozsahu stanoveném zvláštními zákony. Obce s rozšířenou působností určuje zvláštní zákon a v současné době jich je 205.

Neplní-li obecní úřad s rozšířenou působností úkoly stanovené pro výkon přenesené působnosti, může Ministerstvo vnitra rozhodnout, že přenesenou působnost nebo její část bude vykonávat jiný obecní úřad obce s rozšířenou působností.

Obec vykonávající rozšířenou působnost může vydávat nařízení obce pro svůj správní obvod obce s rozšířenou působností. Vydává tak právní předpis, který má územní působnost i na území jiných obcí, které patří do správního obvodu obce s rozšířenou působností. (Horzinková, Novotný, 2008)

Městys je historický titul, jedná se o typ obcí velikostně a významově stojících mezi městem a obcí. (Káňa, 2014)

Sloučí-li se dvě nebo více obcí, z nichž alespoň jedna je městem, je nově vzniklá obec městem. Sloučí-li se dvě nebo více obcí, z nichž žádná není městem, ale alespoň jedna je městysem, je nově vzniklá obec městysem. Oddělí-li se část městyse a vzniknou

dvě nebo více obcí, pak obec, které zůstane název, nebo část názvu dosavadního městyse, je i nadále městysem.

Města jsou obcemi, které mají nejméně 3 000 obyvatel a pokud tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, po předchozím vyjádření vlády. Obec, která byla městem před 17. květnem 1954, je městem na požádání Poslanecké sněmovny. Předseda poslanecké sněmovny tak na žádost obce stanoví a zároveň určí den, kdy se obec stává městem. V tomto případě nemusí být splněna podmínka počtu obyvatel a k žádosti není zapotřebí vyjádření vlády. (Horzinková, Novotný, 2008)

Pro odlišení obce vesnického typu od městského se využívají vybrané základní charakteristiky a jejich ukazatele, kdy mezi nejvýznamnější ukazatele vymezující město patří především:

- velikost města hodnocená počtem obyvatel,
- zda je sídlo centrem spádového území,
- struktura zaměstnanosti,
- úroveň technické infrastruktury,
- přítomnost městské hromadné dopravy a středních škol,
- charakter zástavby, např. vícepodlažnost budov,
- ulice a veřejná prostranství mají své názvy,
- zda má obec náměstí s koncentrovanou zástavbou a zpevněným povrchem včetně chodníků. (Peková a kol., 2019)

V České republice byl k 1. 1. 2022 počet měst 608.

Statutární město je město, jemuž status přiznává zákon. Vyhláškou statutárního města jsou zřízené městské obvody, městské části, na které jsou přeneseny některé kompetence. Statutární město má několik katastrálních území, je spravováno magistrátem města, který vykonává funkci úřadu s přenesenou a rozšířenou působností, v čele je primátor města. (Káňa, 2014) V současné době je v ČR 26 statutárních měst. Podle zákona o obcích č. 128/2000 Sb. jsou statutárními městy Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Jablonec nad Nisou, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav, Prostějov a Trinec.

Hlavní město Praha má status přiznaný zvláštním zákonem č.131/2000 Sb. o Hlavním městě Praze. Praha je obcí, městem, statutárním městem, krajským městem a hlavním městem. Praha je územně členěná na 10 městských obvodů, na 22 správních obvodů, městských úřadů s pověřeným výkonem přenesené a rozšířené působnosti a na 57 samosprávních městských částí. (Káňa, 2014)

2.3.2 Vznik a zánik obcí

Správní území obce tvoří jedno nebo více katastrálních území. Na tomto území obec vykonává samostatnou a přenesenou působnost.

Jednou z možných změn území obcí je sloučení obcí nebo připojení obce. Sloučení obcí, připojení obce, městských částí nebo městských obvodů nebo oddělení části obce lze provést pouze k počátku kalendářního roku.

Při **sloučení obcí** dochází dohodou zúčastněných obcí ke vzniku nové obce. Název nové obce musí být součástí dohody. Pokud by se slučované obce na novém názvu nedohodly, rozhodne o něm Ministerstvo vnitra. Území obce po sloučení tvoří území slučovaných obcí, Původní obce zanikají a vzniká subjekt. Nová obec je pak právním nástupcem zaniklých obcí.

V případě **připojení obce** se obec připojuje k jiné, zpravidla větší obci. Původní obec, ke které se jiná obec připojuje, nezaniká a stává se právním nástupcem zaniklé obce. Důsledkem připojení je, že dříve samostatná obec přestává být samosprávným subjektem práva. Dnem připojení zanikají orgány připojované obce.

Dohodu o sloučení obcí nebo o připojení obce lze uzavřít na základě rozhodnutí zastupitelstev dotčených obcí. Do 30 dnů od zveřejnění tohoto rozhodnutí může být podán návrh na konání místního referenda o této věci. Občanům obce je pak dána možnost, aby hlasováním v místním referendu verdikt zastupitelstva obce o sloučení nebo připojení obce změnili.

Obce rozhodnutí svých zastupitelstev, případně rozhodnutí přijaté v místním referendu o sloučení obcí nebo připojení obce, oznamují krajskému úřadu. (Horzinková, Novotný, 2008)

Oddělením části obce může taktéž vzniknout nová obec, pokud bude mít samostatné katastrální území, bude sousedit s nejméně dvěma obcemi, nebo jednou obcí a cizím státem, území obce bude souvislé a nově vzniklá obec bude mít alespoň 1000

občanů. Stejně podmínky musí splňovat i zbytková obec po oddělení. Byla-li původní obec městem, pak zůstává městem ta obec, která nadále nese jeho název, obdobně to platí u městyse. Původní obec nezaniká, oddělením jen vzniká jedna nová obec. Oddělení části obce může být provedeno jen k 1. lednu a návrh na toto oddělení musí podán krajskému úřadu do 30. 6. předchozího roku. Rozhodnutí o oddělení části obce musí být také předběžně schváleno v místním referendu. Krajský úřad v přenesené působnosti návrhu na oddělení vždy svým rozhodnutím vyhoví, pokud jsou splněny zákonné náležitosti.

Nová obec se samosprávou může vzniknout rovněž **zrušením vojenského újezdu**. V případě jeho zmenšení či zrušení může dojít k tomu, že toto území bude připojeno k sousední existující obci nebo vznikne obec nová. Nová obec v takovém případě nemusí splňovat limit 1000 obyvatel pro svůj vznik. (Koudelka, 2007)

Změny území obcí, při kterých nedochází ke sloučení, připojení obce, nebo oddělení části obce se uskutečňují na základě dohody zúčastněných obcí po projednání s katastrálním úřadem. (Horzinková, Novotný, 2008)

2.3.3 Orgány obce

Za orgány obce označujeme v zákoně stanovené orgány. Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce. Dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Město je samostatně spravováno zastupitelstvem města. Dalšími orgány města jsou rada města, starosta, městský úřad a zvláštní orgány. Statutární město je samostatně spravováno zastupitelstvem města a dalšími orgány statutárního města jsou rada města, primátor, magistrát a zvláštní orgány města. (Horzinková, Novotný, 2008)

Zastupitelstvo obce je kolektivní volený orgán. Ve městě jeho funkci plní zastupitelstvo města, v městské části města zastupitelstvo městské části, v Praze zastupitelstvo hlavního města Prahy. Počet členů zastupitelstva je závislý na počtu obyvatel a velikosti územního obvodu obce.

Zastupitelstvo obce je oprávněno rozhodovat ve všech samosprávných záležitostech, s výjimkou těch, které spadají do rozhodovací pravomoci zastupitelstva kraje jako vyššího územního samosprávného celku. Zastupitelstvo obce má rozhodující rozhodovací pravomoci. Pro rozhodnutí, volbu, resp. usnesení se uplatňuje pravidlo nadpoloviční většiny, což znamená, že pro přijetí usnesení či rozhodnutí musí hlasovat více než polovina všech členů zastupitelstva. (Peková, 2011)

Zastupitelstvo obce musí při rozhodování respektovat ustanovení různých zákonů, především zákona o obcích a zákona o rozpočtových pravidlech dle územních rozpočtů. V mezích zákona může zastupitelstvo obce přenést některé pravomoci na radu obce. (Peková a kol., 2019)

Rada obce funguje jako výkonný orgán, přičemž v rámci samostatné působnosti je podřízena zastupitelstvu obce a v rámci přenesené působnosti obce jedná na základě zákona. Usnesení rady obce je schváleno tehdy, hlasuje-li pro usnesení nadpoloviční většina všech jejích členů. Počet členů rady je lichý, pět až jedenáct, a rada obce se nevolí tehdy, má-li zastupitelstvo obce méně než 15 členů. Také platí, že v současné době nesmí počet členů rady obce přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Členy rady obce jsou starosta, místostarostové a další členové, nazývání radní obce. (Peková a kol., 2019)

Starosta je představitelem obce, což znamená, že zastupuje obec navenek, a je uznáván jako statutární orgán obce. Jeho funkcí je svolávání zastupitelstva obce, kterému je odpovědný, taktéž připravuje, svolává a řídí schůze rady obce, kromě toho i jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu. V případě jeho nepřítomnosti je zastupován místostarostou, ve statutárních městech zastupuje primátora jeho náměstek.

Obecní úřad je řízen starostou s výpomocí místostarostů a tajemníka obecního úřadu. Funkci obecního úřadu ve městech plní městský úřad a magistrát. (Peková, 2011)

Výkonné orgány obce jsou odbory obecních úřadů. Tyto odbory obstarávají a spravují záležitosti obce. Počet odborů není stanoven a záleží na řízení obecní samosprávy, jak organizaci odborů úřadu uspořádá. Příklady těchto odborů obecního úřadu jsou odbor finanční, odbor organizační, odbor místního podnikání a odbor školství, kultury a sportu.

Tajemník obecního úřadu řídí administrativu obecního úřadu a plní taktéž funkci statutárního zaměstnavatele.

S větší velikostí obce se stává struktura úřadu obce složitější a prostřednictvím svých komisí a odborů vykonává obecní úřad administrativní činnost, kdo které spadá správa obce, obecního úřadu, záležitosti občanů a veřejné záležitosti obce. Obecní úřad dále plní úkoly, které obdržela od obecní rady, nebo obecního zastupitelstva. (Káňa, 2014)

Mezi **zvláštní orgány** můžeme zařadit **výbory, osadní výbor a komise**. Tyto orgány jsou orgány obce poradní a kontrolní. **Výbory** jsou iniciativními a kontrolními orgány zastupitelstva obce a vždy musí být zřízeny finanční výbor, kontrolní výbor a výbor pro národnostní menšiny. **Komise** jsou iniciativní a poradní orgány rady obce, kdy mohou v rámci samostatné působnosti obce předkládat návrhy a náměty. Komise jsou také výkonnými orgány v přenesené působnosti obce na svěřeném úseku činnosti, kde jsou na tomto úseku odpovědní starostovi. (Peková, 2011)

Tab. 2.1 Názvy orgánů obce podle typu obce

Obec	Městys	Město	Statutární město
zastupitelstvo obce	zastupitelstvo městysu	zastupitelstvo města	zastupitelstvo města
rada obce	rada městysu	rada města	rada města
obecní úřad	úřad městysu	městský úřad	magistrát
starosta	starosta	starosta	primátor
zvláštní orgán obce	zvláštní orgán městysu	zvláštní orgán města	zvláštní orgán města

Pramen: (Horzinková, Novotný, 2008, s. 133), vlastní zpracování.

2.4 Rozpočtová skladba

„Rozpočtová skladba třídí příjmy, výdaje a financující položky do jednotek třídění příjmů a výdajů, kterými jsou povinny organizační složky státu a právnické osoby podle § 1 odst. 1 písm. d) a g) označovat své rozpočtované i skutečné příjmy a výdaje.“ (Vyhláška o rozpočtové skladbě č. 412/2021 Sb.)

Příjmy a výdaje veřejných rozpočtů jsou závazně tříděny pomocí rozpočtové skladby. Je to systematický, jednotný a přehledný způsob třídění. Tato metoda umožňuje zabezpečit jednotnost a přehlednost ve struktuře veřejných rozpočtů a fondů v rámci rozpočtové soustavy a umožňuje transparentnost rozpočtového hospodaření a tím i kontrolu. Rozpočtová skladba umožňuje přehledné zjištění potřebných analytických informací o vývoji rozpočtových příjmů a výdajů a to absolutně i relativně v rámci celé rozpočtové soustavy. To umožňuje časovou i prostorovou analýzu příjmů a výdajů rozpočtu včetně mezinárodní komparace, a také jejich využití v rozpočtové politice v následujících obdobích. Rozpočtová skladba rovněž umožňuje agregaci a sumarizaci

příjmů a výdajů za celou rozpočtovou soustavu s použitím konsolidace, která umožňuje minimalizaci rizika duplicitního načítání určitých operací, např. v případě dotací. Dále umožňuje i dělení rozpočtových příjmů a výdajů na příjmy a výdaje návratné a nenávratné. To pak usnadňuje přesnější analýzu hospodaření a krytí schodku příslušného veřejného rozpočtu, včetně běžné a kapitálové části rozpočtu a způsobu využití přebytku hospodaření. (Peková a kol., 2019)

Třídění příjmů a výdajů respektuje rozpočtové zásady, mezi které se řadí zejména zásada jednotnosti a závaznosti třídění, zásada dlouhodobé stability třídění, zásada srozumitelnosti a zásada kompatibility s mezinárodními účetními a statistickými standardy. (Peková a kol., 2019)

Rozpočtová skladba v ČR využívá několik hledisek třídění. Základními hledisky třídění jsou hlediska odpovědnostní, druhové, odvětvové, konsolidační, která byla v roce 2003 rozšířena o další hlediska – podkladové, prostorové, nástrojového původu, účelové, programové a doplňkové třídění, která se vzájemně doplňují (Peková a kol., 2019) a dále hlediska strukturní a transferové.

Základní hlediska třídění rozpočtové skladby:

Odpovědnostní třídění

Dle vyhlášky o rozpočtové skladbě to je třídění příjmů a výdajů z hlediska příslušnosti příjmů a výdajů do působnosti ústředního orgánu státní správy nebo organizační složky státu se samostatně projednávaným rozpočtem.

Druhové třídění

Toto hledisko třídění se používá jako základ třídění v celé rozpočtové soustavě a zahrnuje všechny peněžní operace. Tyto operace jsou dále tříděny na jednotlivé položky podle různých kritérií. Podle druhového hlediska jsou operace rozděleny do tří základních druhů, kterými jsou příjmy, výdaje a financování. V rámci těchto okruhů umožňuje odlišit třídy, seskupení položek, podseskupení položek a samostatné položky příjmů a výdajů. Toto rozdělení umožňuje podrobné dělení u každé třídy a je spjato s několikamístnými číselnými kódy, kdy třída má přidělen jednomístný kód, seskupení položek dvoumístný kód, podseskupení položek má třímístný kód a položka má čtyřmístný kód.

Příjmy představující nenávratná inkasa jsou dle druhového třídění začleněny do čtyř tříd, kterými jsou třída 1 pro daňové příjmy, třída 2 pro nedaňové příjmy, třída 3 zahrnuje

kapitálové příjmy a vlastní příjmy a třída 4 obsahuje přijaté dotace. Výdaje, které jsou nenávratné platby a poskytované návratné půjčky za účelem realizace rozpočtové politiky jsou v druhovém členění také začleněny do tříd. Třída 5 zahrnuje běžné výdaje, která je třídou nejrozsáhlejší a třída 6 kapitálové výdaje. Poslední třída, třída 8 je přidělena k financování, která se dále člení na financování z tuzemska a financování ze zahraničí. Rozpočtová skladba prostřednictvím financování, které obsahuje stavové údaje, umožňuje zjištění salda rozpočtu odečtením výdajů od příjmů (příjmy - výdaje), kdy nám vznikne při kladném výsledku přebytek a při záporném naopak schodek. (Peková a kol. 2019)

Bližší rozdělení jednotlivých tříd:

- Třída 1 – Daňové příjmy – těmito příjmy se rozumí úroky, penále, pokuty a náklady řízení, jsou-li ukládány nebo vznikají-li podle daňového zákona,
- Třída 2 – Nedaňové příjmy – do těchto příjmů se řadí příjmy z vlastní činnosti, přijaté sankce a vratky transferů, příjmy z prodeje neinvestičního majetku a přijatých neinvestičních darů, přijaté splátky půjčených prostředků a příjmy sdílené s Evropskou unií,
- Třída 3 – Kapitálové příjmy – obsahují příjmy z prodeje dlouhodobého majetku, dlouhodobého finančního majetku a dary i příspěvky na pořízení dlouhodobého majetku,
- Třída 4 – Přijaté transfery – zahrnuje přijaté transfery investiční i neinvestiční,
- Třída 5 – Běžné výdaje – třída, která obsahuje platy a obdobné související výdaje, výdaje na neinvestiční nákupy a související výdaje, neinvestiční transfery soukromoprávním osobám, veřejnoprávním osobám, fyzickým osobám a neinvestiční transfery do zahraničí, neinvestiční půjčené prostředky a převody Národnímu fondu, výdaje na náhrady za nezpůsobenou újmu a ostatní neinvestiční výdaje,
- Třída 6 – kapitálové výdaje – výdaje, kterými jsou investiční nákupy, nákup majetkových podílů, nároků a vkladů do fondů a ústavů, investiční transfery, půjčené prostředky a převody Národnímu fondu, ostatní investiční výdaje,

- Třída 8 – Financování – zahrnuje financování z tuzemska i ze zahraničí, pohyby na účtech, aktivní financování z jaderného účtu a účtu rezervy důchodového pojištění a opravné položky k peněžním operacím. (Paroubek a kol. 2021)

Schéma znázorňující rozdělení výdajů dle druhového třídění, viz příloha 1.

Odvětvové třídění

Hledisko odvětvového třídění vychází z účelů, na které jsou finanční prostředky z rozpočtu vynakládány v souvislosti se zajišťováním potřeb do jednotlivých oblastí a odvětví. Toto hledisko netřídí všechny operace, ale pouze všechny výdajové operace a pro územní rozpočty také vybrané nedaňové a kapitálové příjmy. Stejně jako druhové třídění využívá odvětvové třídění čtyřmístný kód třídění. S tím rozdílem, že se z hlediska odvětvového dělí na rozpočtové skupiny, rozpočtové oddíly, pododdíly a paragrafy. (Peková a kol. 2019)

Rozdělení jednotlivých skupin odvětvového třídění:

- Skupina 1 – Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství,
- Skupina 2 – Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství – zahrnují příspěvky a výdaje na průmysl, stavebnictví, obchod a služby, dopravu, vodní hospodářství, spoje a všeobecné hospodářské záležitosti a ostatní ekonomické funkce,
- Skupina 3 – Služby pro fyzické osoby – obsahují výdaje a příspěvky na podporu vzdělávání a školské služby, kulturu, církve a sdělovacích prostředků, sport a zájmovou činnost, zdravotnictví, bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje, ochrany životního prostředí, ostatního výzkumu a vývoje, ostatní činnosti související se službami pro fyzické osoby,
- Skupina 4 – Sociální věci a politika zaměstnanosti – zahrnují dávky a podporu na sociální zabezpečení, politiku zaměstnanosti a sociální služby a společné činnosti v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti,
- Skupina 5 – Bezpečnost státu a právní ochrana – obsahuje výdaje obrany, civilní připravenosti na krizové stavy, bezpečnosti a veřejného pořádku, právní ochrany, požární ochrany a integrovaného záchranného systému,

- Skupina 6 – Všeobecná veřejná správa a služby – zahrnuje výdaje státní moci, státní správy, územní samosprávy a politických stran, výdaje jiných veřejných služeb a činností zahrnujících zahraniční pomoc a mezinárodní spolupráci, výdaje finančních operací a výdaje ostatních činností. (Paroubek a kol. 2021)

Schéma znázorňující rozdělení výdajů podle odvětvového třídění, viz příloha 2.

Konsolidační třídění

Konsolidační třídění upravuje v rámci rozpočtové skladby záznamové jednotky. Tyto jednotky jsou ve většině využívány samosprávnými celky, obcemi a kraji. Konsolidace umožňuje eliminovat duplicitní záznamy na základě interních transferů mezi fondy a provádět korekci příjmů na straně jedné a korekci výdajů na straně druhé, při započítávání příjmů a výdajů. (Peková a kol. 2019)

3 Výdaje obcí

Obce i vyšší stupně územní samosprávy, kterými jsou kraje, se významně podílejí na zabezpečování a financování stále většího spektra veřejných statků pro obyvatelstvo. Je to důsledkem decentralizace veřejného sektoru a posilování role jednotlivých stupňů územní samosprávy zejména od poloviny 20. století. Od začátku sedmdesátých let se ve vyspělých zemích dále rozšiřuje jak pravomoc, tak i odpovědnost orgánů územní samosprávy za zabezpečování a financování veřejných statků. V řadě zemí je to i zajišťování přenesené funkce územní samosprávy, u nás přenesená působnost, a zajišťování některých národních veřejných statků.

Podíl výdajů územních rozpočtů na celkových výdajích rozpočtové soustavy je v jednotlivých zemích různý. Závisí především na rozsahu odpovědnosti a pravomoci obcí a regionů za zajišťování veřejných statků a dalších úkolů. (Peková, 2011)

Farvacque-Vitkovic a Kopanyi (2014) zmiňují, že je třeba dbát na systémy řízení výdajů, jež jsou nástrojem umožňující místním samosprávám zajistit, aby byly rozpočty příjmů realistické a výdaje byly v souladu s rozpočtovými pravidly.

Koncepce řízení výdajů má zajistit, aby finanční prostředky, které mají místní samosprávy k dispozici, byly vynakládány na zlepšení poskytování služeb a efektivní i účelné dosahování cílů obcí. Nedostatky v řízení výdajů mají za následek svévolné přidělování zdrojů a neefektivní hospodaření. (Farvacque-Vitkovic a kol. 2014)

Výdaje rozpočtů územní samosprávy, tzn. územních rozpočtů, se člení obdobným způsobem, jako je tomu v případě státního rozpočtu. Podrobně člení výdaje z různých hledisek v každé zemi závazná rozpočtová skladba. Jsou však důležitá i další ekonomická hlediska třídění veřejných výdajů územních rozpočtů.

Důležité je členění výdajů z hlediska rozpočtového plánování na:

- plánované (tzn. alespoň ve střednědobém horizontu), ty by měly být objemově rozhodující, neboť se na ně musí bilancovat stabilní zdroje krytí;
- neplánované, resp. i nahodilé, resp. překročení plánovaných výdajů.

Zároveň je důležité, zda se jedná o běžné, neinvestiční výdaje nebo kapitálové výdaje na financování investic v lokálním a regionálním veřejném sektoru. Je to důležité proto, aby bylo možné pokud možno volit vhodnou strukturu příjmů jako zdrojů krytí

výdajů územních rozpočtů. (Protože významným příjmem jsou zpravidla daňové příjmy, ovlivňuje to i míra daňové pravomoci územní samosprávy.) (Peková, 2011)

3.1 Plánované a neplánované výdaje

Plánované výdaje územních rozpočtů jsou ty výdaje, které lze poměrně přesně naplánovat. Významný objem z nich tvoří běžně se opakující výdaje, například výdaje na financování provozu škol, sociálních zařízení, výdaje na provoz vlastní správy, výdaje na platy zaměstnanců apod. U plánovaných běžných výdajů mohou příslušné orgány daného subjektu územní samosprávy zvažovat jejich objem a strukturu právě s ohledem na rozpočtové omezení dané plánovanými běžnými příjmy. Mohou také zvažovat, u kterých druhů výdajů jsou možné a únosné úspory a u kterých druhů výdajů jsou úspory nežádoucí, z dlouhodobého hlediska neekonomické (například úspory v důsledku omezení či zanedbání údržby komunikací, vodovodů, kanalizací, čističek odpadních vod, komunálního bytového fondu apod.). Výdaje na investice jsou vždy plánované.

Neplánované výdaje územního rozpočtu jsou především nahodilé výdaje, které se vyskytnou v průběhu rozpočtového období. Jejich vznik a výši lze jen obtížně naplánovat, odhad je velmi problematický, ne-li nemožný. Patří sem například nenadálé výdaje v souvislosti s živelnými pohromami, které poškodí majetek, finanční podpory z územního rozpočtu poskytované občanům při živelných katastrofách, ale i sankční výdaje - pokuty, penále apod. Z tohoto důvodu je nutné vytvářet rozpočtové rezervy na krytí neplánovaných výdajů.

Členění výdajů rozpočtu na plánované a neplánované má význam pro bilancování příjmů k výdajům v etapě sestavování návrhu územního rozpočtu i pro plnění územního rozpočtu příslušného subjektu územní samosprávy v průběhu rozpočtového období. Je-li například záměrem municipální politiky vyrovnaný rozpočet obce, nelze v návrhu rozpočtu příliš počítat právě s nahodilými příjmy. Na druhé straně v průběhu plnění rozpočtu během rozpočtového období se většinou nahodilé příjmy vyskytnou a pozitivně ovlivní plnění rozpočtu, snižují napjatost v plnění rozpočtu, zejména v takovém případě, kdy návrh územního rozpočtu byl bilancován vyrovnaný s vědomím většího či menšího nadhodnocení plánovaných příjmů. (Peková, 2011)

3.2 Běžné a kapitálové výdaje

Z běžných výdajů se financují běžné, pravidelně se opakující potřeby v lokálním a regionálním veřejném sektoru v příslušném roce - rozpočtovém období. Proto se někdy

hovoří o neinvestičních nebo provozních výdajích. Jsou součástí běžné části rozpočtu. (Peková, 2011)

Běžné výdaje jsou zachyceny v rozpočtové skladbě v rámci druhového třídění položkami třídy 5. Mezi ně dle jednotlivých seskupení patří:

- Seskupení položek 50 - Platy a podobné a související výdaje,
- Seskupení položek 51 - Neinvestiční nákupy a související výdaje,
- Seskupení položek 52 - Neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům,
- Seskupení položek 53 - Neinvestiční transfery veřejnoprávním osobám a mezi peněžními fondy téže osoby a platby daní,
- Seskupení položek 54 - Neinvestiční transfery a některé náhrady fyzickým osobám,
- Seskupení položek 55 - Neinvestiční transfery a související platby do zahraničí,
- Seskupení položek 56 - Neinvestiční půjčené prostředky,
- Seskupení položek 57 - Neinvestiční převody Národnímu fondu,
- Seskupení položek 58 - Výdaje na náhrady za nezpůsobenou újmu,
- Seskupení položek 59 - Ostatní neinvestiční výdaje.

Kapitálové výdaje slouží k financování dlouhodobých, běžně se neopakujících potřeb, a to investičních, které přesahují jedno rozpočtové období, jsou zpravidla jednorázové (z hlediska konkrétní pořizované investice). (Peková, 2011)

Kapitálové výdaje financované z kapitálové části rozpočtu souvisí nejen s výdaji vynakládanými na pořízení nových investic, ale i se splácením jistiny půjček, které si v minulosti daný subjekt územní samosprávy půjčil na financování minulé investice (úroky z půjček se hradí z běžné části rozpočtu). Jestliže se v minulosti použil na financování investičních potřeb velký podíl návratných úvěrů a půjček, může se stát, že v dalších letech bude splácení půjček břemenem a pohltí významnou část výdajů územního rozpočtu, placení úroků si vyžádá úsporná opatření v běžných výdajích územního rozpočtu. To může být velmi problematické, pokud v běžných výdajích je velký podíl obligatorních (mandatorních) výdajů, u kterých je obtížné hledat reálné úspory, neboť vyplývají i ze zákonů (výdaje na základní školství apod.). (Peková, 2011)

Kapitálové výdaje jsou v rozpočtové skladbě znázorněny pomocí druhového třídění položkami třídy 6, kdy mezi ně dle jednotlivých seskupení patří:

- Seskupení položek 61 - Investiční nákupy a související výdaje,
- Seskupení položek 62 - Nákup majetkových podílů a nároků a vklady do fundací a ústavů,
- Seskupení položek 63 - Investiční transfery,
- Seskupení položek 64 - Investiční půjčené prostředky,
- Seskupení položek 67 - Investiční převody Národnímu fondu,
- Seskupení položek 69 - Ostatní investiční výdaje.

3.3 Výdaje dle odvětvového hlediska

Odvětvové hledisko rozpočtové skladby používá třídění dle 6 skupin, kde jsou výdaje důkladněji rozděleny na oddíly, pododdíly a paragrafy. Výdaji v těchto 6 skupinách jsou:

- Skupina 1 - Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství,
- Skupina 2 - Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství,
- Skupina 3 - Služby pro fyzické osoby,
- Skupina 4 - Sociální věci a politika zaměstnanosti,
- Skupina 5 - Bezpečnost státu a právní ochrana,
- Skupina 6 - Všeobecná veřejná správa a služby.

4 Metodologie řešení

Cílem bakalářské práce je porovnat a zhodnotit výdaje vybrané skupiny obcí v letech 2018 až 2022. Konkrétně porovnat a zhodnotit výdaje Nového Jičina s průměrnými výdaji zbývajících devíti vybraných obcí.

4.1 Vybraná skupina obcí

Obce byly vybrány na základě mého rodného města Nový Jičín. Konkrétně v rozmezí 22 - 24 tisíc obyvatel dle přílohy k vyhlášce č. 313/2021 Sb. Těchto měst je 10 a jedná se o obce z Čech, Moravy i Slezska. Těmito městy jsou:

Tab. 4.1 Počet obyvatel jednotlivých obcí

Název okresu	Název obce	Počet obyvatel k 1. 1. 2021
Litoměřice	Litoměřice	23 623
Most	Litvínov	23 489
Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod	23 255
Nový Jičín	Nový Jičín	23 151
Chrudim	Chrudim	23 140
Bruntál	Krnov	23 130
Sokolov	Sokolov	22 924
Strakonice	Strakonice	22 428
Vsetín	Valašské Meziříčí	22 149
Klatovy	Klatovy	22 140

Pramen: Příloha k vyhlášce č. 313/2021 Sb., údaje platné k 1. 1. 2021, vlastní zpracování

Tato města byla vybrána pro porovnání jednotlivých skupin výdajů skupiny obcí s městem Nový Jičín. To znamená, že budou hodnoty výdajů města Nový Jičín srovnávány s průměrem hodnot zbývajících devíti vybraných obcí. A porovnání nebude pouze v číslech absolutních, ale i v přepočtu na obyvatele či s ohledem na katastrální výměru dané obce, s ohledem na počet dětí, které navštěvují školy zřizované obcí a také s ohledem na počet zaměstnanců pracujících na území obce. Plánem je zjistit, zda existuje nějaká spojitost mezi těmito údaji a velikostí rozpočtu výdajů daných obcí.

Charakteristika města Nový Jičín

Okresní město Nový Jičín se nachází v severovýchodní části České republiky v Moravskoslezském kraji a skládá se z 6 místních částí, kterými jsou Nový Jičín, Bludovice, Kojetín, Loučka, Straník a Žilina. Historie města sahá až k roku 1313. Město je správní, hospodářské a kulturní centrum novojičínského regionu. V roce 2001 bylo

město vyhlášeno Historickým městem roku. Z dopravního hlediska je poloha města vcelku příznivá. Jeho polohu lze považovat za strategickou vzhledem k jejímu umístění v koridoru Moravské brány. V okolí města tedy dochází k budování významných zařízení technické infrastruktury celostátního a mezinárodního významu. Na mysli jsou dálnice z Brna do Ostravy, železniční vysokorychlostní tratě a přenosové energetické sítě. Kromě toho je v blízkosti města 2. největší letiště u nás a největší regionální letiště v České republice, mezinárodní letiště Ostrava-Mošnov. (web Město Nový Jičín [online])

Orgány města Nový Jičín jsou zastupitelstvo města Nový Jičín, které je jeho nejvyšším orgánem a také je kolektivním voleným orgánem, kde zasedá 29 členů. Rada města Nový Jičín je orgánem výkonným a skládá se z 9 členů, kterými jsou starosta, tři místostarostové a pět radních města. Dalšími orgány jsou samotný starosta a městský úřad, finanční a kontrolní výbor zastupitelstva města a osadní výbory jednotlivých částí města, 13 komisí rady města, každá zaměřená na jinou oblast a zvláštní orgány města.

Tab. 4.2 Počet žáků, zaměstnanců a výměra katastrálních území jednotlivých obcí

Název obce	Započtená výměra katastrálních území obce k 1. 1. 2021 [ha]	Počet dětí a žáků navštěvujících školu zřízenou obcí k 30. 9. 2020	Počet zaměstnanců k 1. 12. 2020
Litoměřice	1 798,72	3 506	12 687
Litvínov	4 069,67	2 782	10 852
Havlíčkův Brod	6 493,31	3 229	15 922
Nový Jičín	3 652,18	3 112	13 592
Chrudim	3 320,95	3 129	15 606
Krnov	4 429,34	2 695	10 140
Sokolov	2 291,73	3 288	11 801
Strakonice	3 467,96	3 384	13 901
Valašské Meziříčí	3 543,56	2 971	17 805
Klatovy	8 085,11	3 185	16 719

Pramen: Příloha k vyhlášce č. 313/2021 Sb., údaje platné k 1. 1. 2021, vlastní zpracování

4.2 Časové období

Zvolené časové období zahrnuje výdaje za posledních pět let, tedy roky 2018 až 2022. Hodnoty jsou za toto období zprůměrovány a konkrétní hodnoty jsou používány pouze v krajních letech, letech 2018 a 2022. Toto sledované období je vybráno na základě jeho relevance k současnosti a hodnoty výdajů v každém roce jsou brány k poslednímu dni daného roku, tedy 31. 12.

4.3 Použité výdaje

Výdaje použité v práci jsou převzaty z aplikace Ministerstva financí ČR (dále už pouze MFČR) nazývané Monitor. „MONITOR je specializovaný informační portál Ministerstva financí, který umožňuje veřejnosti volný přístup k rozpočtovým a účetním informacím ze všech úrovní státní správy a samosprávy. Prezentované informace pocházejí ze systému Státní pokladny a Centrálního systému účetních informací a jsou čtvrtletně aktualizovány.“ (Monitor [online]) Zde byly informace získány pomocí nástroje pro detailní analýzu dat. Práce je tedy založena na analýze těchto dat a využití nástrojů poskytnutých MFČR. Těmito daty jsou všechny výdaje již zmíněných obcí pro námi zvolené časové období. Následně byly rozděleny výdaje dle členění druhového na běžné a kapitálové. Po úspěšném rozdělení proběhlo další členění na skupiny dle odvětvového členění. Toto členění má 6 skupin, o kterých byla a bude zmínka, ale zaměřeno bude pouze na skupinu Služby pro fyzické osoby. Do roku 2021 také známou jako Služby pro obyvatelstvo, kde budou sledovány i jednotlivé oddíly abychom zjistili, jak jednotlivé obce hospodaří s jejich financemi pro fyzické osoby a do kterých částí této skupiny nejvíce investují.

Struktura a postup analýzy výdajů

V analýze a zhodnocení výdajů vybrané skupiny budou nejdříve popsány a srovnávány výdaje dle druhového třídění, výdaje běžné a kapitálové. Běžné a kapitálové výdaje budou také přepočtené na obyvatele, na katastrální výměru dané obce, na počet dětí, které navštěvují školy zřizované obcí a také s ohledem na počet zaměstnanců pracujících na území obce. Dalšími výdaji, které budou obsahem analýzy, jsou výdaje dle odvětvového hlediska. To znamená, že budou hodnoceny jednotlivé skupiny odvětvového třídění. Tyto výdaje budou přepočtené na obyvatele města. Nakonec budou hodnoceny i jednotlivé oddíly jedné ze skupin výdajů z odvětvového hlediska. Veškeré výdaje této analýzy jsou úzce spjaty s městem Nový Jičín, vybranou skupinou obcí a časovým obdobím 2018 až 2022.

5 Analýza a zhodnocení výdajů vybrané skupiny obcí

V této kapitole dojde k porovnání a zhodnocení jednotlivých sledovaných výdajů města Nový Jičín a vybrané skupiny obcí. Hodnoty vybrané skupiny obcí v popisu výdajů či výdaje vybrané skupiny obcí zobrazeny v obrázcích grafů budou v celé kapitole průměrem hodnot devíti vybraných obcí bez zahrnutí města Nový Jičín, jak již bylo naznačeno v podkapitole 4.1.

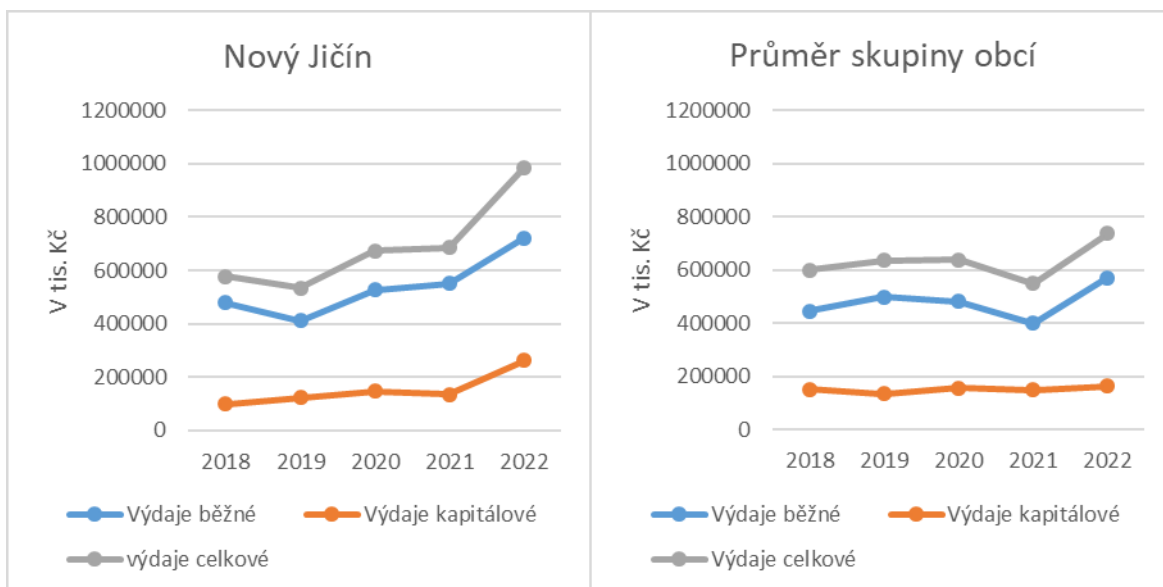
5.1 Analýza běžných a kapitálových výdajů

Běžné a kapitálové výdaje dohromady tvoří celkové výdaje. Celkové výdaje jsou tedy obecně součtem dílčích výdajů jednotlivých třídění a v námi sledovaném období v jednotlivých letech celkové výdaje měly, jak ilustruje obrázek 5.1, rostoucí vývoj.

Průměrné celkové výdaje vybrané skupiny obcí rostly od roku 2018 do roku 2020, z 599 mil. Kč v roce 2018, na 635,7 mil. Kč v roce 2019, až na 639,2 mil. Kč v roce 2020, dokud nedošlo v roce 2021 ke snížení průměrných celkových výdajů skupiny obcí o 14 % z důvodu značného poklesu běžných výdajů na hodnotu 549,1 mil. Kč. Avšak v roce 2022 opět došlo k nárůstu průměrných celkových výdajů o 34 % na hodnotu 736,7 mil. Kč zejména vlivem velkého zvýšení průměrných běžných výdajů vybrané skupiny obcí.

Celkové výdaje města Nový Jičín činily v roce 2018 hodnotu 577,8 mil. Kč, v roce 2019 klesly z důvodu snížení běžných výdajů, na hodnotu 534,9 mil. Kč. V roce 2020 vzrostly na hodnotu 673 mil. Kč a v následujícím roce pokračovaly v rostoucím trendu na 686,5 mil. Kč. V roce 2022 měly výdaje města Nový Jičín hodnotu 985,1 mil. Kč, což je nárůst o 43,5 % oproti předchozímu roku vlivem velkého nárůstu výdajů běžných i kapitálových v roce 2022, viz obrázek 5.1.

Popis vývoje celkových výdajů i jejich zobrazení v obrázku 5.1 nám říká, že, jak již bylo zmíněno na začátku podkapitoly 5.1, celkové výdaje jsou úzce spjaty s dílčími výdaji jednotlivých třídění. V tomto případě byl příklad spojitosti zobrazen na druhovém třídění výdajů.

Obr. 5.1 Vývoj výdajů celkových a výdajů dle druhového třídění mezi roky 2018 a 2022 (v tisících Kč)

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Výdaje města Nový Jičín mají rostoucí charakter s výjimkou roku 2019 u výdajů běžných a roku 2021 u výdajů kapitálových, kdy jejich výše poklesla. U vybrané skupiny obcí je ovšem vývoj kapitálových výdajů stagnující, tedy nelze říci, zda kapitálové výdaje vybrané skupiny obcí rostou či klesají. Vývoj běžných výdajů vybrané skupiny obcí se i přes rostoucí charakter podobá spíše sinusoidě. Obrázek 5.1 nám také znázorňuje, že s výjimkou roku 2022 byla v jednotlivých letech hodnota kapitálových výdajů ve vybrané skupině obcí vyšší než v Novém Jičíně. Ovšem přesný opak byl skutečností u výdajů běžných, kde měla vybraná skupina měst vyšší průměrné běžné výdaje pouze v roce 2019.

Vývoj kapitálových výdajů

V roce 2018 byla výše kapitálových výdajů Nového Jičína 98 mil. Kč, u skupiny obcí se jednalo o kapitálové výdaje ve výši 153,5 mil. Kč. V roce 2019 činila hodnota kapitálových výdajů města Nový Jičín 123 mil. Kč. Oproti tomu výše průměrných kapitálových výdajů vybrané skupiny měst, která klesla oproti předchozímu roku, činila 136,7 mil. Kč. V roce 2020 se pak tato průměrná hodnota vybrané skupiny obcí dostala na 158,1 mil. Kč. Nový Jičín ve stejném roce dosáhl kapitálových výdajů ve výši 145,8 mil. Kč. Pro rok 2021 činila výše průměrných kapitálových výdajů pro skupinu obcí 149,3 mil. Kč, Nový Jičín měl v roce 2021 pokles kapitálových výdajů o 7,5 % na výši 134,9 mil. Kč. V posledním zkoumaném roce, v roce 2022, byla výše průměrných kapitálových

výdajů skupiny obcí 164,8 mil. Kč. Pro Nový Jičín se tato částka téměř zdvojnásobila na 263 mil. Kč, viz obrázek 5.1.

Kapitálové výdaje měst v těchto letech z větší části činily investiční nákupy, které z většiny tvoří pořízení dlouhodobého hmotného majetku, spadá sem ovšem i pořízení dlouhodobého nehmotného majetku a pořízení pozemků. Zbytek kapitálových výdajů tvořily investiční transfery.

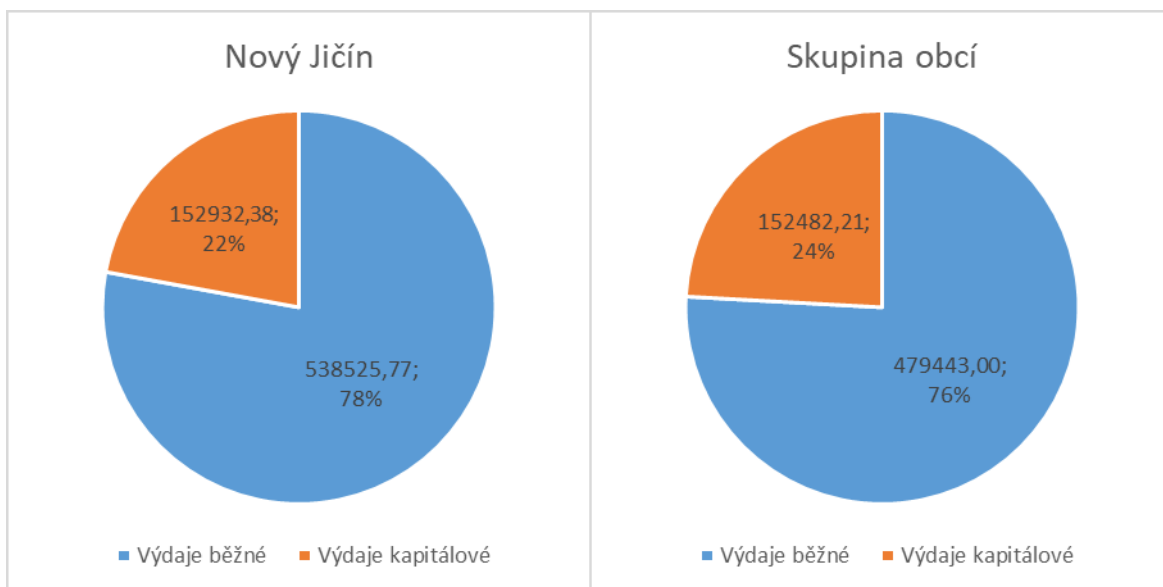
Vývoj běžných výdajů

V roce 2018 byla výše běžných výdajů ve městě Nový Jičín 479,8 mil. Kč a průměrné běžné výdaje vybrané skupiny obcí činily 445,5 mil. Kč. Následující rok běžné výdaje ve městě Nový Jičín klesly na hodnotu 411,9 mil. Kč. Ve vybrané skupině obcí naopak průměrná hodnota běžných výdajů vzrostla na 499 mil. Kč. V roce 2020 během pandemie průměrné běžné výdaje skupiny obcí klesly na výši 481,1 mil. Kč. Avšak v případě Nového Jičína došlo k nárůstu běžných výdajů o 115,3 mil. Kč, o 28 %, na hodnotu 527,2 mil. Kč. V roce 2021 běžné výdaje města Nový Jičín pokračovaly v rostoucím trendu a dosáhly hodnoty 551,6 mil. Kč. Ve skupině obcí však průměrné běžné výdaje klesly na 399,8 mil. Kč. V roce 2022 však došlo ke značnému nárůstu běžných výdajů u města Nový Jičín i u vybrané skupiny měst. A to o 31 % ve městě Nový Jičín na částku 722,2 mil. Kč a o 43 % u vybrané skupiny obcí na hodnotu 571,9 mil. Kč., viz obrázek 5.1.

V průběhu let se skladba běžných výdajů příliš neměnila a sestupně největší podíl činily neinvestiční transfery, kterým následovaly výdaje na platy a obdobné související výdaje, dále výdaje na neinvestiční nákupy, jako další byly ostatní neinvestiční výdaje a v neposlední řadě byly součástí běžných výdajů výdaje na náhrady za nezpůsobenou újmu.

5.1.1 Průměrné běžné a kapitálové roční výdaje v letech 2018 až 2022

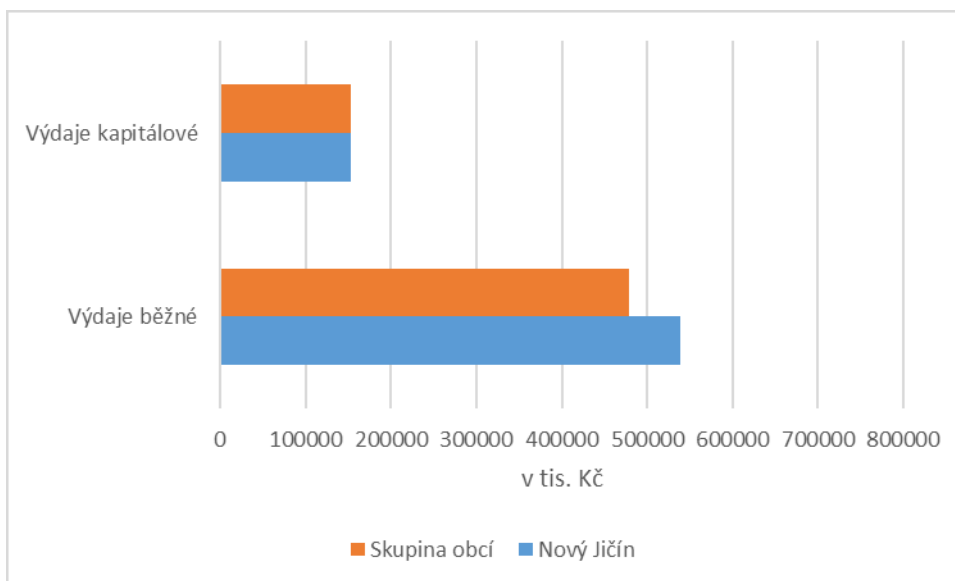
V této podkapitole dojde k porovnání a popisu průměrných běžných a kapitálových výdajů za období posledních pěti let mezi městem Nový Jičín a průměrem hodnot ostatních obcí vybrané skupiny. Výdaje, které jsou popisovány, jsou průměrem hodnot za toto pětileté období.

Obr. 5.2 Poměr průměrných běžných a kapitálových ročních výdajů Nového Jičína a vybrané skupiny obcí v letech 2018 až 2022 (v tisících Kč; %)

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Na obrázku 5.2 je možné vidět procentuální poměr vypočtených průměrných ročních běžných a ročních kapitálových výdajů za období posledních pěti let. Z porovnání je patrné, že převažují výdaje běžné. Ve městě Nový Jičín se jejich poměr oproti výdajům kapitálovým blížil poměru pěti ku jedné, přesněji se jednalo o 78 % běžných výdajů a 22 % kapitálových výdajů. U vybrané skupiny měst tvořily běžné výdaje 76 % a kapitálové dělaly zbývajících 24 %. Z grafu je také možné zřít, že průměrné roční kapitálové výdaje Nového Jičína i vybrané skupiny obcí měly v letech 2018 až 2022 téměř stejnou výši, která byla pro skupinu obcí 152,5 mil. Kč a pro Nový Jičín se jednalo o hodnotu o půl mil. vyšší a to 153 mil. Kč. To stejné však nelze říci o průměrných běžných ročních výdajích, které byly u města Nový Jičín ve výši 538,5 mil. Kč, což je vyšší o 59 mil. Kč oproti hodnotě průměrných běžných ročních výdajů vybrané skupiny měst která činila necelých 479,5 mil. Kč. Pro lepší vizualizaci hodnot průměrných ročních běžných a kapitálových výdajů za toto období máme následující obrázek 5.3.

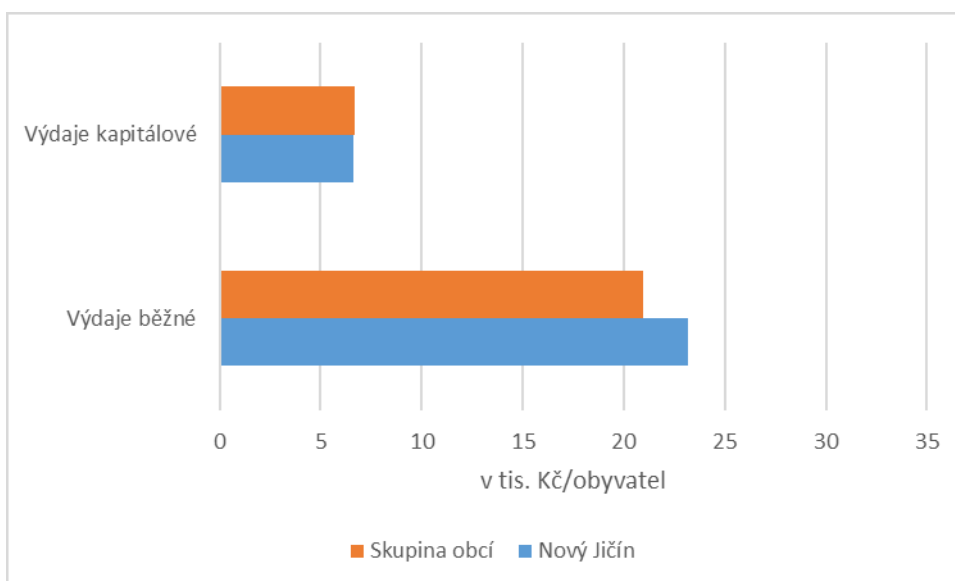

Obr. 5.3 Výše průměrných běžných a kapitálových ročních výdajů v letech 2018 až 2022 (v tisících Kč)

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Průměrné běžné a kapitálové roční výdaje v přepočtu na obyvatele v letech 2018 – 2022

V průměru vybraná skupina obcí vynakládala nemnoho více průměrných ročních kapitálových výdajů na jednoho obyvatele než město Nový Jičín. U průměrných ročních výdajů běžných už je patrný větší rozdíl, který znázorňuje vyšší hodnotu průměrných běžných výdajů na obyvatele města Nový Jičín, viz obrázek 5.4.

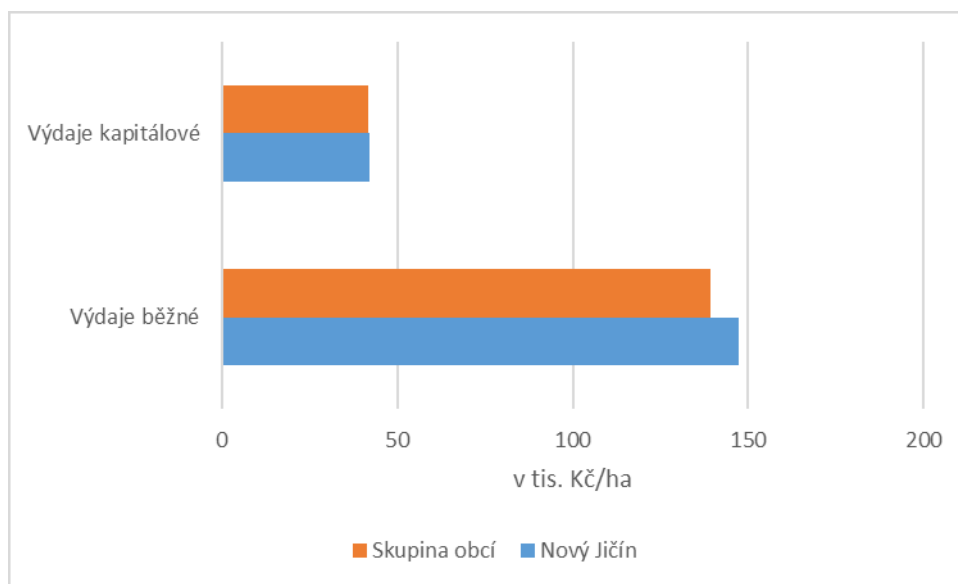
Obr. 5.4 Průměrné běžné a kapitálové roční výdaje obcí na obyvatele v letech 2018 až 2022 (v tisících Kč na obyvatele)

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Z obrázku 5.4 je zřejmé, že vybraná skupina obcí vynakládala v rozmezí let 2018 až 2022 průměrné kapitálové výdaje na jednoho obyvatele za rok v hodnotě 6 664 Kč. Město Nový Jičín má za období 2018 až 2022 průměrné kapitálové výdaje na jednoho obyvatele města za rok v hodnotě 6 603 Kč. Průměrné roční běžné výdaje na obyvatele za rok u vybrané skupiny měst v již zmíněném období dosáhly hodnoty 20 938 Kč, průměrné roční běžné výdaje města Nový Jičín ve stejném období dosáhly hodnoty vyšší, která je 23 207 Kč na obyvatele.

Průměrné běžné a kapitálové roční výdaje v přepočtu na hektar výměry katastru obcí v letech 2018 – 2022

Průměrné kapitálové výdaje na hektar výměry katastru za rok města Nový Jičín byly o nepoznání vyšší než průměrné kapitálové výdaje na hektar výměry katastru vybrané skupiny obcí za rok. U průměrných ročních běžných výdajů na hektar výměry katastru města Nový Jičín a průměrných běžných výdajů na hektar výměry katastru vybrané skupiny obcí za rok byl už rozdíl větší, ovšem výdaje Nového Jičína jsou stále vyšší, viz obrázek 5.5.

Obr. 5.5 Průměrné běžné a kapitálové výdaje obcí na hektar katastrálního území obce v letech 2018 – 2022 (v tisících Kč na hektar)

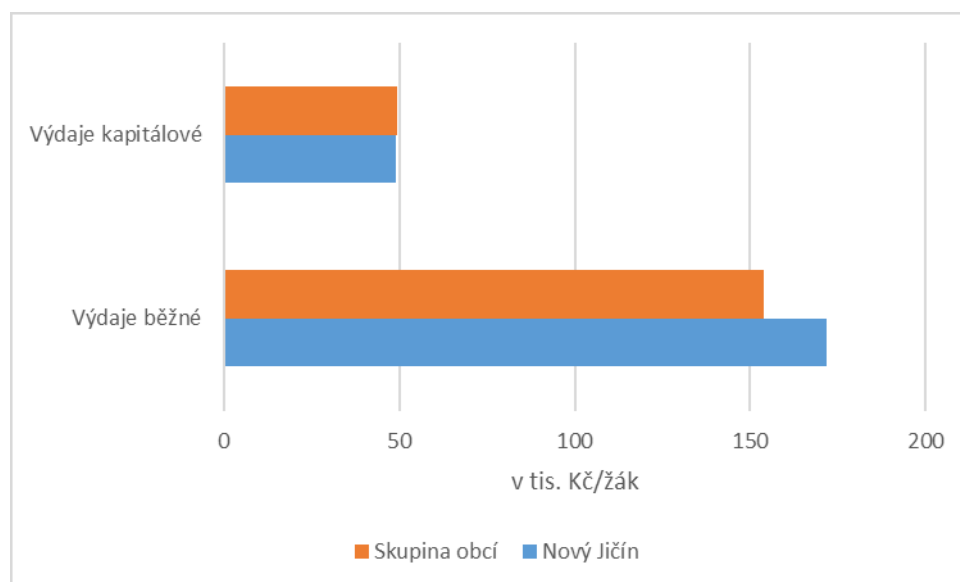
Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Z obrázku 5.5 je patrné, že průměrné roční kapitálové výdaje na hektar výměry katastru města Nový Jičín činily 41 874 Kč, průměrné roční kapitálové výdaje na hektar výměry katastru za rok vybrané skupiny obcí činily 41 517 Kč. Průměrné roční běžné

výdaje na hektar katastrálního území města Nový Jičín byly 147 453 Kč, oproti tomu průměrné roční běžné výdaje na hektar výměry katastru vybrané skupiny měst dosáhly výše 139 462 Kč. Všechny zmíněné hodnoty jsou průměrem hodnot za období 2018 až 2022.

Průměrné běžné a kapitálové roční výdaje obcí přepočtené na žáka ve škole zřizované obcí v letech 2018 – 2022

Z grafu v obrázku 5.6 je patrné, že průměrné roční kapitálové výdaje na žáka ve vybrané skupině obcí byly v období 2018 až 2022 vyšší než u města Nový Jičín. Naopak hodnota průměrných běžných výdajů na žáka města Nový Jičín za rok byla za toto období vyšší než hodnota průměrných ročních běžných výdajů na žáka vybrané skupiny měst.

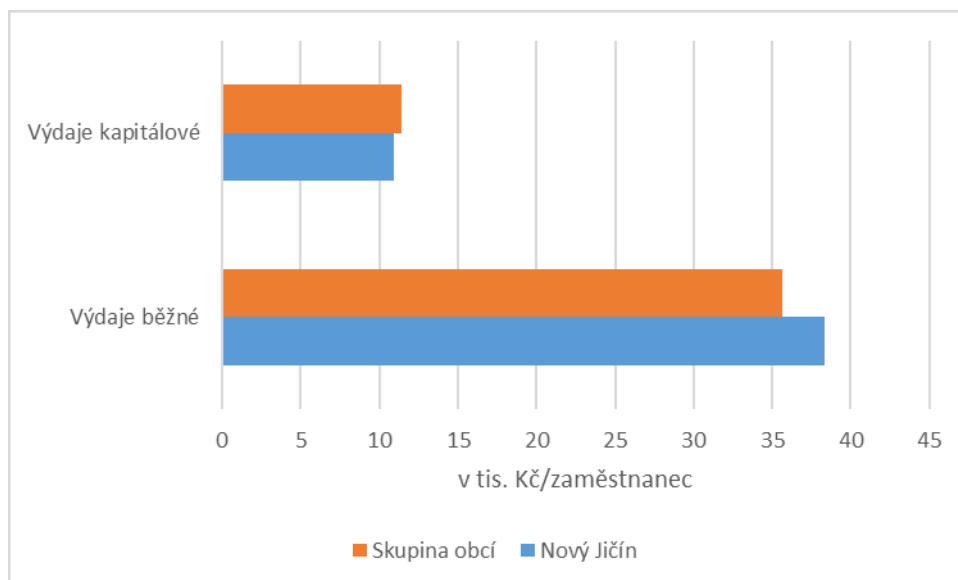
Obr. 5.6 Průměrné běžné a kapitálové roční výdaje obcí přepočtené na žáka studujícího ve škole zřizované obcí za období 2018 až 2022 (v tisících Kč na žáka)

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Hodnota průměrných kapitálových výdajů na žáka vybrané skupiny obcí za rok v tomto pětiletém období činila 49 443 Kč a hodnota průměrných běžných výdajů na žáka této skupiny obcí za rok v období 2018 až 2022 činila 139 462 Kč. Město Nový Jičín vynakládalo za toto období průměrné roční kapitálové výdaje na jednoho žáka ve výši 48 953 Kč. Co se týče průměrných ročních běžných výdajů města Nový Jičín na žáka, ty dosáhly hodnoty 147 453 Kč.

Průměrné běžné a kapitálové roční výdaje obcí přepočtené na zaměstnance pracujícího na jejich území v letech 2018 – 2022

Z obrázku 5.7 je zřejmé, že roční průměrné kapitálové výdaje přepočtené na zaměstnance pracujícího na území vybrané skupiny obcí byly za období 2018 – 2022 vyšší než roční průměrné kapitálové výdaje přepočtené na zaměstnance pracujícího na území města Nový Jičín. Avšak tentokrát se nejedná o rozdíl zanedbatelný jako v předchozích přepočtech, ale jedná se o rozdíl 4 %. Což indikuje, že průměrný počet zaměstnanců v průběhu posledních pěti let byl na území vybrané skupiny měst nižší než počet zaměstnanců na území města Nový Jičín. Průměrné běžné výdaje přepočtené na zaměstnance pracujícího na území vybrané skupiny obcí za rok byly, jak bylo předpokládáno, nižší než roční průměrné běžné výdaje přepočtené na zaměstnance pracujícího na území města Nový Jičín.

Obr. 5.7 Průměrné běžné a kapitálové roční výdaje obcí přepočtené na zaměstnance v letech 2018 až 2022 (v tisících Kč na zaměstnance)

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

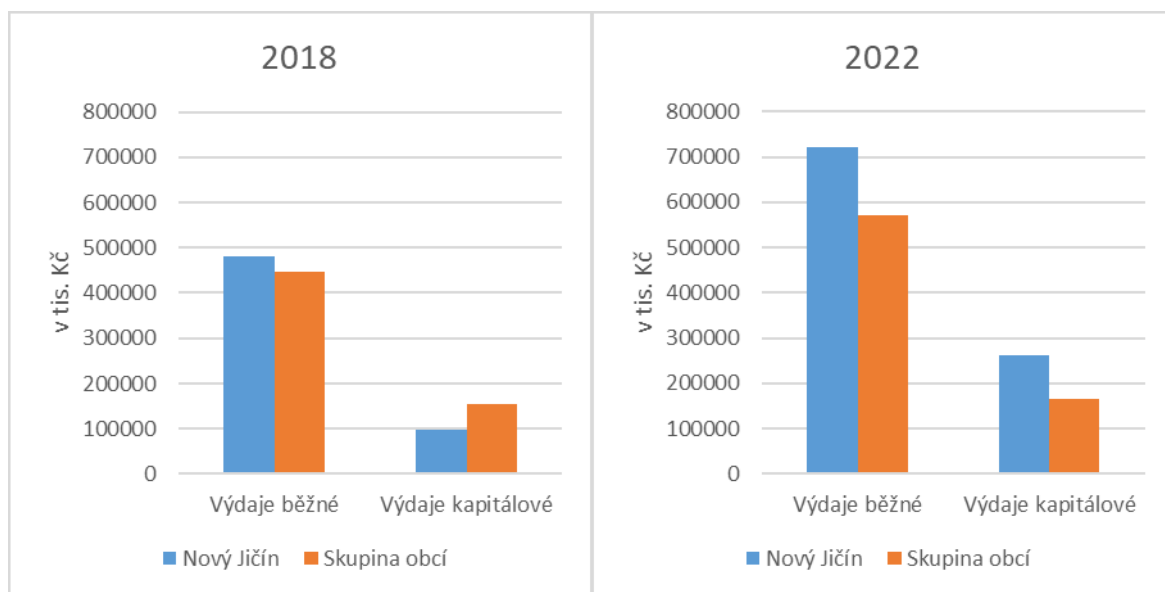
Výše průměrných kapitálových ročních výdajů přepočtených na jednoho zaměstnance pracujícího na území vybrané skupiny obcí činila v posledních pěti letech 11 380 Kč. Průměrné kapitálové výdaje přepočtené na jednoho zaměstnance pracujícího na území města Nový Jičín dosáhly v letech 2018 – 2022 hodnoty 10 932 Kč. Za již zmíněné období dosáhly roční průměrné běžné výdaje přepočtené na zaměstnance pracujícího na území vybrané skupiny měst hodnoty 35 610 Kč. Výše průměrných

běžných ročních výdajů přepočtených na zaměstnance pracujícího na území města Nový Jičín za toto období činila 38 350 Kč, viz obrázek 5.7.

5.1.2 Běžné a kapitálové výdaje v letech 2018 a 2022

V této podkapitole dojde ke srovnání běžných a kapitálových výdajů v krajních letech sledovaného období v letech 2018 a 2022. Kladen je důraz na poukázání rozdílů hodnot vykazovaných výdajů v roce 2018 a v roce 2022.

Obr. 5.8 Běžné a kapitálové výdaje v roce 2018 a roce 2022 (v tisících Kč)

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Z obrázku 5.8 je možné vidět, že mezi krajními roky sledovaného období došlo ke zjevnému navýšení výdajů běžných i kapitálových u všech sledovaných obcí. Jak je patrné z grafu výše, největší nárůst výdajů nastal u běžných výdajů města Nový Jičín, které v roce 2022 činily 722 mil. Kč, což je více než 50 % nárůst oproti roku 2018, kdy běžné výdaje města Nový Jičín dosáhly hodnoty necelých 480 mil. Kč. Kapitálové výdaje města Nový Jičín v roce 2018 činily 98 mil. Kč. Výše kapitálových výdajů města Nový Jičín o 5 let později, v roce 2022, činila 263 mil. Kč, což je o 165 mil. Kč, 168 %, více než v roce 2018.

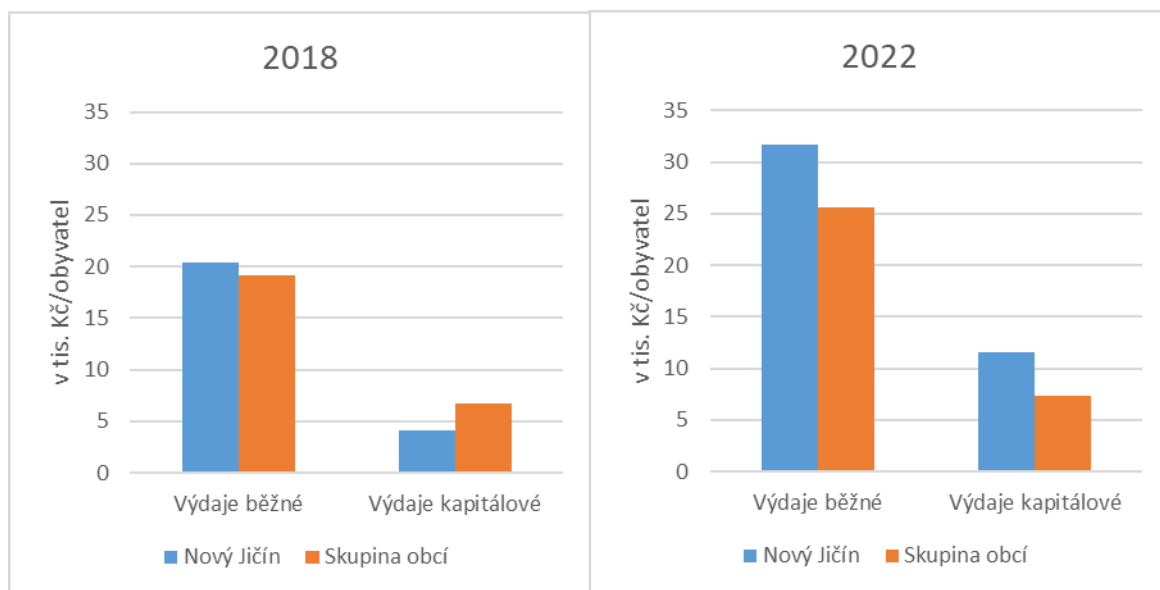
Největším důvodem značného rozdílu výdajů města Nový Jičín mezi těmito roky bylo zásadní zvýšení příjmů města v průběhu let a také rozhodnutí o proinvestičním rozpočtu města pro rok 2022, které vedlo k zápornému saldu ve výši 176,5 mil. Kč. Saldo bylo pokryto z větší části vlastními zdroji a zbytek pokryt ze získaného investičního

úvěru. (web město Nový Jičín, tisková zpráva - Rozpočet na rok 2022 bude opět proinvestiční [online])

Průměrné běžné výdaje vybrané skupiny obcí v roce 2018 činily 445,5 mil. Kč. Tato hodnota v roce 2022 vzrostla na 572 mil. Kč. To je nárůst o 126,5 mil. Kč, 28 %, který stejně jako u města Nový Jičín souvisí především se zvýšením příjmů vybrané skupiny měst. Průměrné kapitálové výdaje vybrané skupiny obcí dosáhly v roce 2018 hodnoty 153,5 mil. Kč. O pět let později, v roce 2022, hodnota průměrných kapitálových výdajů vybrané skupiny obcí činila o 7 % více v hodnotě 165 mil. Kč, viz obrázek 5.8.

Běžné a kapitálové výdaje obcí na obyvatele v roce 2018 a v roce 2022

Běžné i kapitálové výdaje na obyvatele sledovaných obcí v roce 2022 byly vyšší než běžné a kapitálové výdaje na obyvatele sledovaných obcí v roce 2018. Toto má za následek nejen zvyšování výdajů, ale i snížení počtu obyvatel sledovaných obcí. Kdy počet obyvatel mezi roky 2018 a 2022 poklesl o 3,2 % u města Nový Jičín a o 3,5 % poklesl průměrný počet obyvatel vybrané skupiny obcí.

Obr. 5.9 Běžné a kapitálové výdaje obcí přepočtené na obyvatele v letech 2018 a 2022 (v tisících Kč na obyvatele)

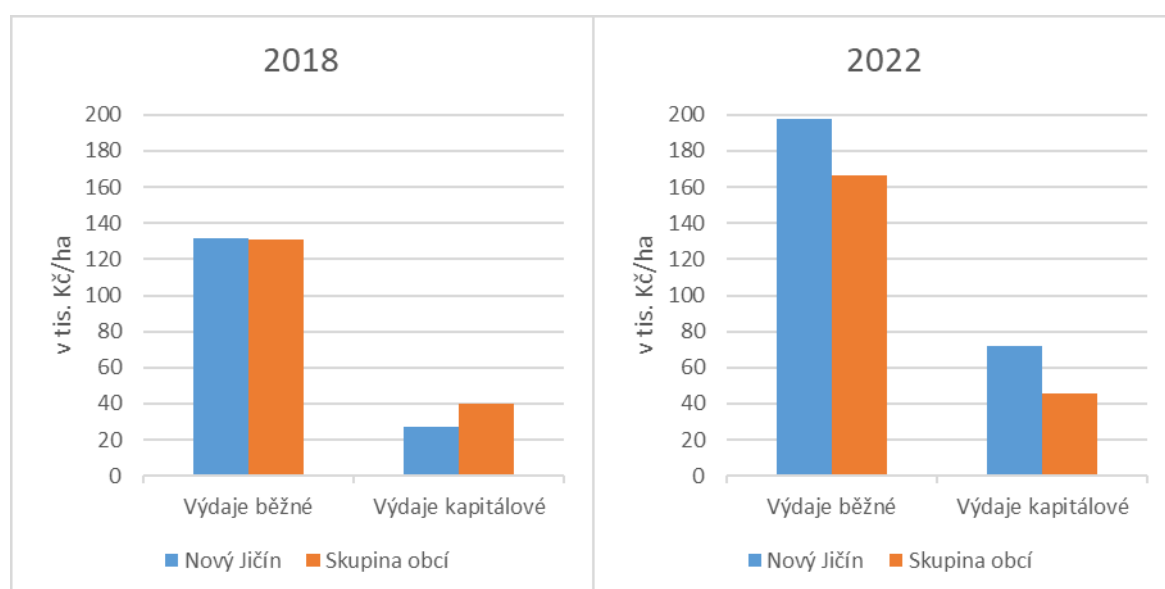
Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Jak je možné vidět, v obrázku 5.9, běžné výdaje na obyvatele města Nový Jičín v roce 2018 činily 20 358 Kč. V roce 2022 se tyto výdaje zvýšily o 55 % na hodnotu 31 656 Kč na obyvatele. Průměrné běžné výdaje vybrané skupiny měst v roce 2018 činily 19 196 Kč. V roce 2022 se tyto výdaje vybrané skupiny obcí zvýšily o třetinu na 25 552

Kč na obyvatele. Výdaje kapitálové na obyvatele města Nový Jičín v roce 2018 vyšly 4 158 Kč. O pět let později tato hodnota vzrostla o 177 % na 11 527 Kč na obyvatele. Průměrné kapitálové výdaje vybrané skupiny obcí na obyvatele v roce 2018 činily 6 670 Kč. V roce 2022 tyto výdaje činily 7 363 Kč na obyvatele vybrané skupiny měst, což znamená nárůst za 5 let o 10 %.

Běžné a kapitálové výdaje přepočtené na hektar výměry katastru obcí v roce 2018 a v roce 2022

Výdaje na hektar výměry území obce sledované skupiny obcí v roce 2022 vzrostly oproti výdajům na hektar výměry katastru obce sledované skupiny obcí v roce 2018. Výdaje běžné na hektar výměry území obce byly v roce 2018 téměř identické výše pro Nový Jičín i vybranou skupinu měst, viz obrázek 5.10.

Obr. 5.10 Běžné a kapitálové výdaje přepočtené na hektar výměry katastru obcí v letech 2018 a 2022 (v tisících Kč na hektar)

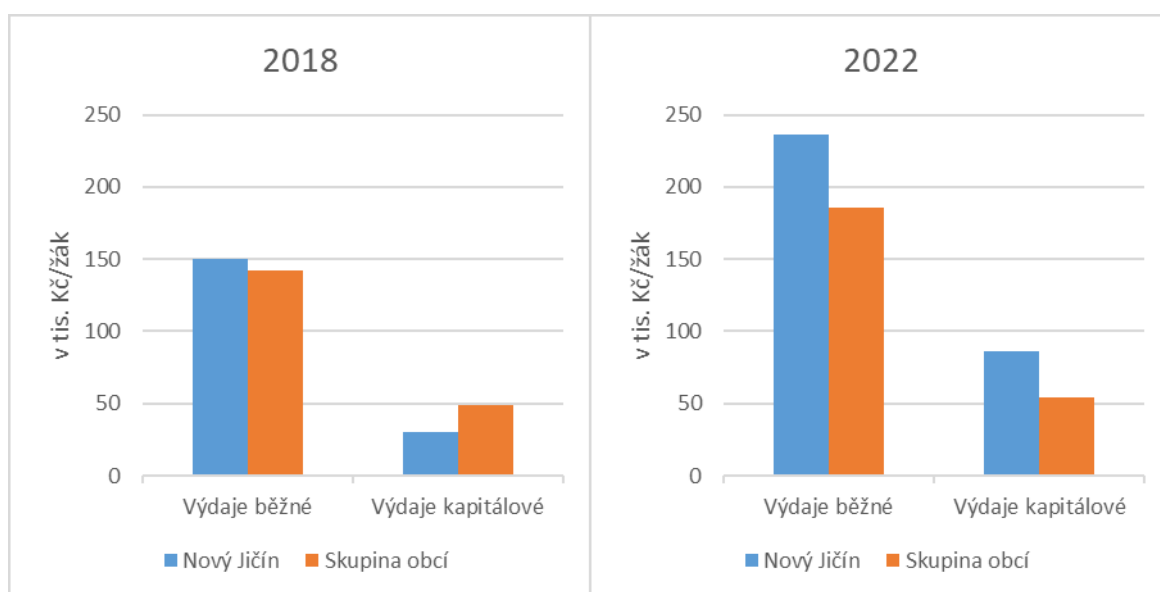
Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Z obrázku 5.10 je patrné, že v roce 2018 se běžné výdaje na hektar výměry katastru města Nový Jičín dostaly na 131 369 Kč na hektar. Běžné výdaje na hektar průměrné výměry katastru vybrané skupiny obcí dosáhly hodnoty 130 854 Kč na hektar. V roce 2018 kapitálové výdaje na hektar výměry města Nový Jičín činily 26 834 Kč na hektar. Oproti tomu ve stejném roce kapitálové výdaje na hektar výměry vybrané skupiny měst činily 39 654 Kč na hektar. V roce 2022 se běžné výdaje na hektar výměry města Nový Jičín zvýšily oproti roku 2018 o 66 366 Kč, 50 %, na hektar výměry města na hodnotu 197 735 Kč na jeden hektar. V roce 2022 se běžné výdaje na hektar výměry

vybrané skupiny měst zvýšily o 27 % na hodnotu 166 125 Kč na hektar. Kapitálové výdaje na hektar výměry města Nový Jičín v roce 2022 činily 72 001 Kč na hektar, to je 168 % nárůst za 5 let. Kapitálové výdaje vybrané skupiny obcí na hektar výměry této skupiny obcí činily 45 884 Kč, nárůst 16 %.

Běžné a kapitálové výdaje přepočtené na žáka ve škole zřizovanou obcí v roce 2018 a v roce 2022

Z obrázku 5.11 je zřejmé, že v roce 2022 dosáhly výdaje běžné i kapitálové přepočtené na žáka studujícího ve sledované skupině obcí vyšších hodnot, než běžné a kapitálové výdaje na žáka v roce 2018.

Obr. 5.11 Běžné a kapitálové výdaje přepočtené na žáka studující školu zřizovanou obcí v letech 2018 a 2022 (v tisících Kč na žáka)

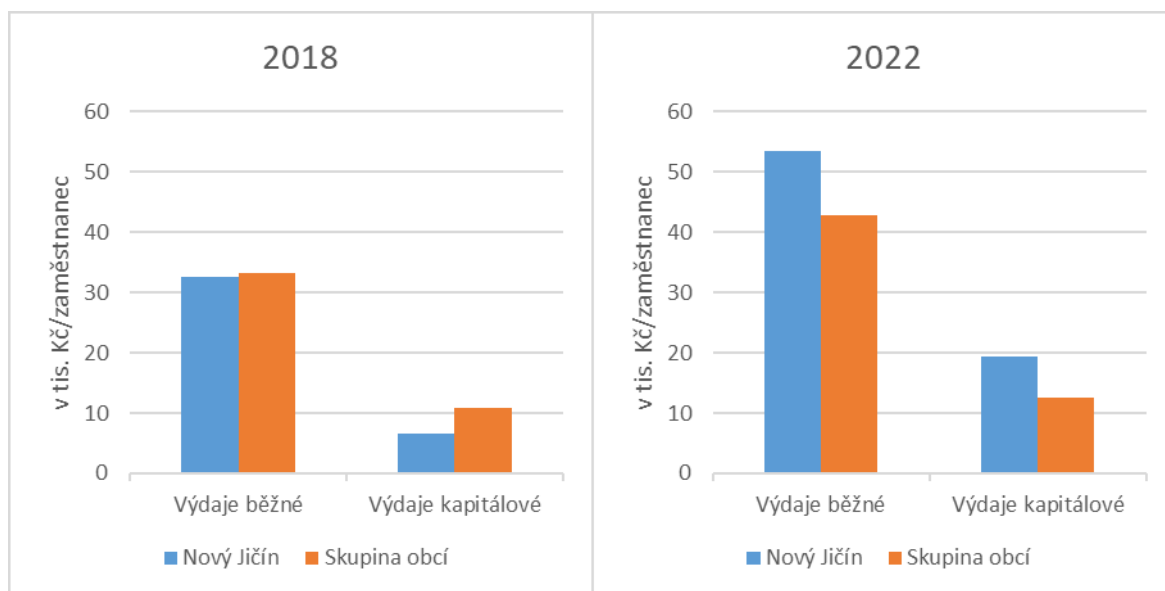
Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

V roce 2018 běžné výdaje města Nový Jičín přepočtené na jednoho žáka města činily 150 167 Kč, běžné výdaje vybrané skupiny měst přepočtené na jednoho žáka skupiny měst činily 142 390 Kč. V roce 2022 byly tyto výdaje značně vyšší, vzrostly o 57 % a běžné výdaje města Nový Jičín přepočtené na žáka školy města dosáhly výše 236 079 Kč. V roce 2022 běžné výdaje vybrané skupiny obcí přepočtené na žáka navštěvující školu skupiny obcí činily 185 411 Kč a vzrostly tak o 30 % oproti roku 2018. Kapitálové výdaje města Nový Jičín v roce 2018 činily 30 674 Kč na žáka studujícího ve škole zřizované městem. V roce 2018 kapitálové výdaje vybrané skupiny obcí přepočtené na žáka skupiny obcí činily 49 305 Kč. V roce 2022 se kapitálové výdaje města Nový

Jičín přepočtené na jednoho žáka města navýšily o 180 % na 85 963 Kč. Ve stejném roce se kapitálové výdaje vybrané skupiny obcí zvýšily o 10 % oproti roku 2018 na hodnotu 54 324 Kč na jednoho žáka vybrané skupiny obcí. (viz obrázek 5.11)

Běžné a kapitálové výdaje přepočtené na zaměstnance pracujícího na území obce v roce 2018 a v roce 2022

Z obrázku 5.12 lze na základě informací, které známe odvodit, že v roce 2018 pracovalo na území města Nový Jičín více zaměstnanců, v roce 2022 to již není tak zřejmé, ale je tomu oproti roku 2018 přesně naopak a v průměru více zaměstnanců pracovalo na území vybrané skupiny obcí. Běžné i kapitálové výdaje na zaměstnance v roce 2022 jako ve všech předchozích přepočtech dosáhly vyšších hodnot než v roce 2018.

Obr. 5.12 Běžné a kapitálové výdaje přepočtené na zaměstnance pracujícího na území obce v letech 2018 a 2022 (v tisících Kč na zaměstnance)

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

V roce 2018 činila výše běžných výdajů města Nový Jičín na zaměstnance pracujícího na území města 32 645 Kč a výše běžných výdajů na zaměstnance pracujícího na území vybrané skupiny obcí v průměru činila 33 163 Kč. V roce 2022 pak běžné výdaje na zaměstnance pracujícího na území města Nový Jičín vzrostly o 64 % oproti roku 2018 na hodnotu 53 482 Kč. Běžné výdaje vybrané skupiny obcí v průměru v roce 2022 vzrostly o 29 % na hodnotu 42 796 Kč na zaměstnance pracujícího na území vybrané skupiny obcí. Kapitálové výdaje města Nový Jičín v roce 2018 tvořily pouze

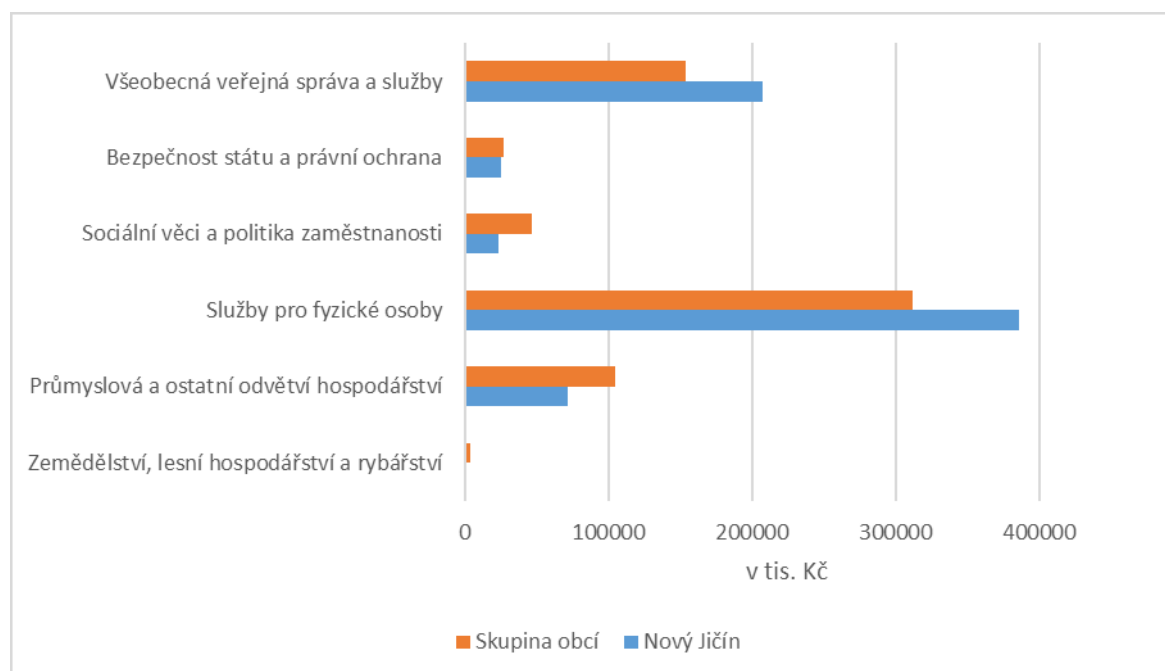
6 668 Kč na zaměstnance pracujícího na území města, tyto výdaje vybrané skupiny obcí na zaměstnance pracujícího na území skupiny obcí v roce 2018 činily v průměru 10 811 Kč. O pět let později v roce 2022 vzrostly kapitálové výdaje města Nový Jičín přepočtené na zaměstnance pracujícího na území města na hodnotu 19 474 Kč, nárůst téměř trojnásobný. Průměrné kapitálové výdaje vybrané skupiny měst se v roce 2022 zvýšily o 17 % na 12 628 Kč na zaměstnance pracujícího na území vybrané skupiny měst, viz obrázek 5.12.

5.2 Analýza výdajů z odvětvového hlediska

Tato podkapitola zahrne oproti předchozí podkapitole pouze výdaje a jejich přepočtení na obyvatele v období 2018 až 2022 a v krajních letech 2018 a 2022.

5.2.1 Průměrné roční výdaje z odvětvového hlediska v letech 2018 až 2022

V této podpodkapitole budou srovnány výdaje z odvětvového hlediska města Nový Jičín a průměrné výdaje z odvětvového hlediska vybrané skupiny obcí za pětileté období mezi roky 2018 a 2022. Výdaje použité a popisované jsou průměrem hodnot za toto pětileté období.

Obr. 5.13 Průměrné výdaje z odvětvového hlediska v letech 2018 až 2022 (v tisících Kč)

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Z obrázku 5.13 je zřejmé, že výše výdajů jednotlivých skupin byly velmi rozdílné. Největší zastoupení měly výdaje služeb pro fyzické osoby a všeobecné veřejné správy a služeb, které z 83 % procent tvořily výdaje města Nový Jičín a ze 72 % tvořily průměrné výdaje vybrané skupiny obcí. Naopak výdaje téměř zanedbatelné byly vynaloženy na zemědělství, lesní hospodářství a rybnářství. V tomto pětiletém období v průměru město Nový Jičín vynaložilo oproti vybrané skupině obcí více výdajů do skupin největších, tedy služeb pro fyzické osoby a všeobecné veřejné správy a služeb. Ve všech ostatních skupinách v tomto období vynaložila v průměru více výdajů vybraná skupina obcí.

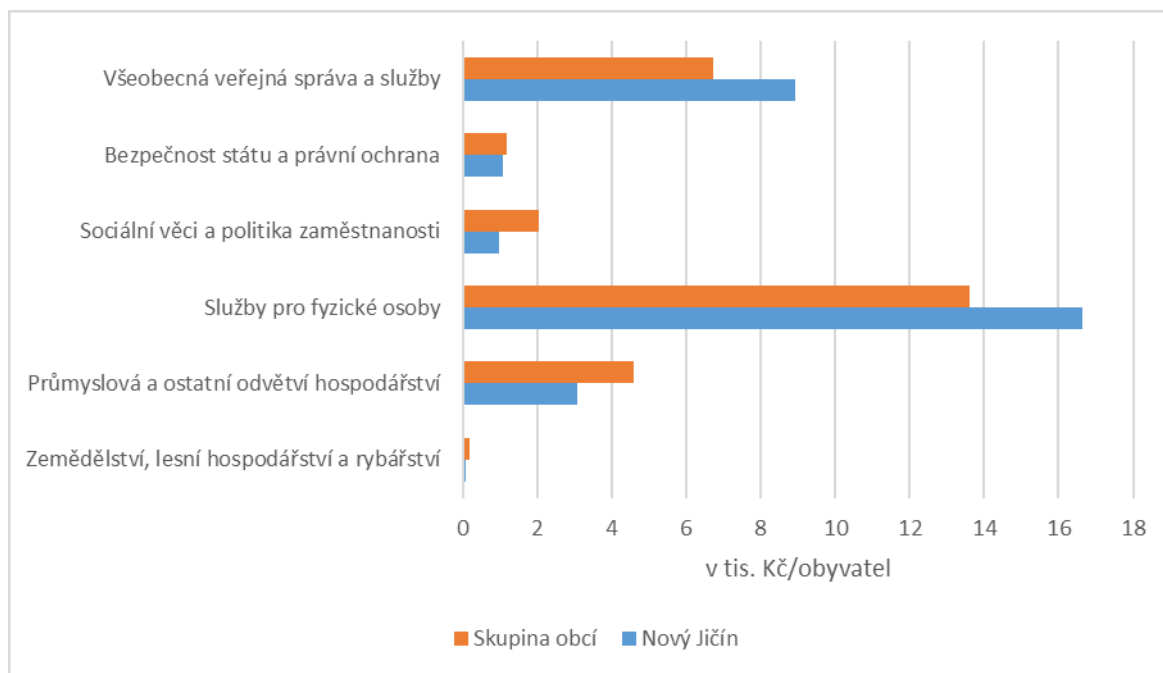
Město Nový Jičín v průměru v období let 2018 až 2022 vynaložilo ročně na zemědělství, lesní hospodářství a rybnářství 1,4 mil. Kč. Na průmyslové a ostatní odvětví hospodářství poskytlo město Nový Jičín ročně prostředky ve výši 71,5 mil. Kč. Služby pro fyzické osoby v tomto období v průměru za rok činily 386 mil. Kč. Na sociální věci a politiku zaměstnanosti vynaložilo město Nový Jičín ročně necelých 23 mil. Kč. Bezpečnost státu a právní ochrana stála za posledních 5 let město Nový Jičín ročně v průměru 24,7 mil. Kč. V neposlední řadě skupina všeobecné veřejné správy a služeb činila ročně 207,2 mil. Kč, viz obrázek 5.13.

Vybraná skupina obcí v průměru v období let 2018 až 2022 poskytla ročně na zemědělství, lesní hospodářství a rybnářství 4,1 mil. Kč, což je téměř trojnásobek oproti městu Nový Jičín. Výdaje průmyslového a ostatních odvětví hospodářství činily ročně 104,8 mil. Kč, to je o 33,3 mil. více než město Nový Jičín. Na služby pro fyzické osoby vynaložila ročně v průměru vybraná skupina obcí 312,3 mil. Kč, což je o 73,7 mil. Kč méně než vynaložilo město Nový Jičín. Sociální věci a politika zaměstnanosti tvořily ročně 46,6 mil. Kč z celkových výdajů, to je více než dvojnásobek oproti Novému Jičínu. Na bezpečnost státu a právní ochranu v průměru skupina obcí ročně poskytla 27,2 mil. Kč, to je o 4,2 mil. více než město Nový Jičín. A na všeobecnou veřejnou správu a služby vynaložila ročně v průměru za posledních 5 let částku 153,4 mil. Kč. Tato částka je 53,8 mil. Kč nižší než u města Nový Jičín, viz obrázek 5.13.

Průměrné roční výdaje z odvětvového hlediska měst přepočtené na jednoho obyvatele v letech 2018 až 2022

Výdaje zemědělství, lesní hospodářství a rybnářství města Nový Jičín na obyvatele města byly 59 Kč za rok. Roční výdaje průmyslového a ostatních odvětví hospodářství přepočtené na jednoho obyvatele města Nový Jičín činily 3085 Kč. Roční výdaje služeb

pro fyzické osoby činily v přepočtu na obyvatele města Nový Jičín 16 625 Kč. Sociální věci a politika zaměstnanosti ve městě Nový Jičín činila hodnotu 985 Kč na obyvatele města. Výdaje na bezpečnost státu a právní ochranu činily v přepočtu na obyvatele města Nový Jičín 8 936 Kč. Výdaje všeobecné veřejné správy a služeb činily v přepočtu na obyvatele města Nový Jičín 8 936 Kč, viz obrázek 5.14.

Obr. 5.14 Průměrné roční výdaje z odvětvového hlediska na obyvatele v letech 2018 až 2022 (v tisících Kč na obyvatele)

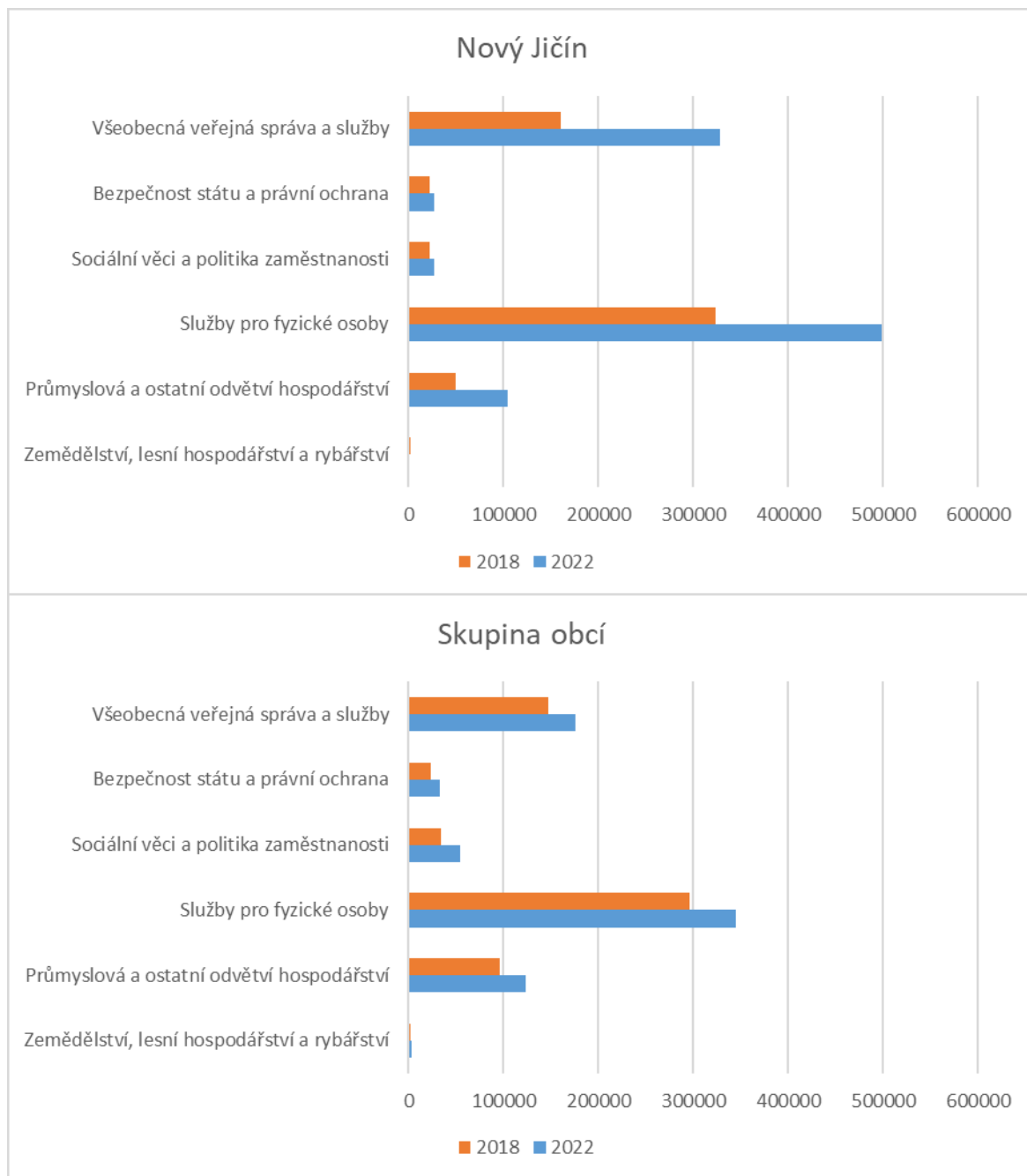
Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Na zemědělství, lesní hospodářství a rybářství vybraná skupina obcí vynaložila průměrně v přepočtu na jednoho obyvatele skupiny obcí 177 Kč. Výdaje průmyslového a ostatních odvětví hospodářství dosáhly ročně průměrně v přepočtu na obyvatele vybrané skupiny obcí na hodnotu 4 577 Kč. Služby pro fyzické osoby ve vybrané skupině obcí činily průměrně výdaje ve výši 13 622 Kč na obyvatele. Průměrné výdaje sociálních věcí a politiky zaměstnanosti se průměrně za rok dostaly na 2 040 Kč na obyvatele vybrané skupiny obcí. Bezpečnost státu a právní ochrana stála ročně vybranou skupinu obcí na obyvatele této skupiny v průměru 1 184 Kč. Roční průměrné výdaje všeobecné veřejné správy a služeb vybrané skupiny obcí činily 6 705 Kč na obyvatele vybrané skupiny obcí, viz obrázek 5.14.

5.2.2 Výdaje z odvětvového hlediska v letech 2018 a 2022

V této podkapitole dojde ke srovnání výdajů města Nový Jičín a vybrané skupiny obcí z odvětvového hlediska mezi roky 2018 a 2022.

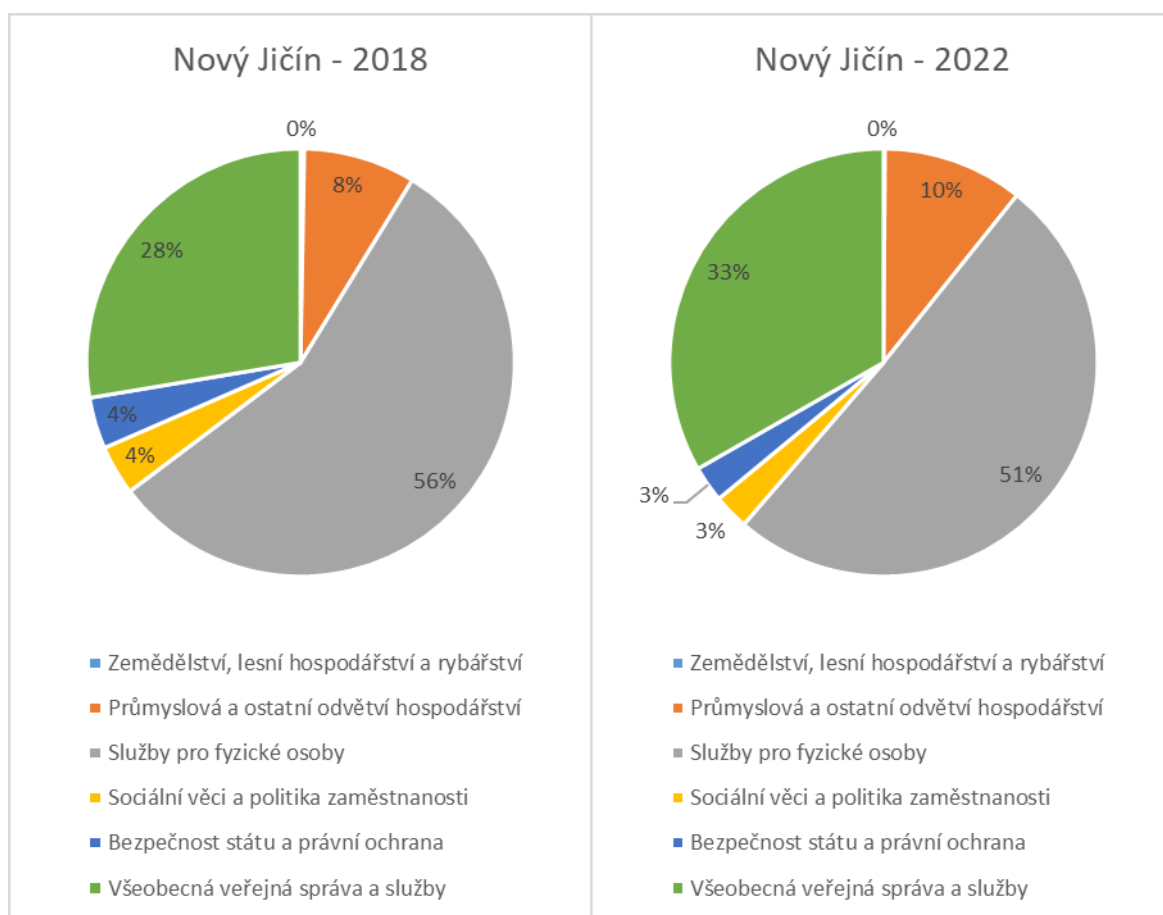
Obr. 5.15 Výdaje města Nový Jičín a vybrané skupiny obcí z odvětvového hlediska v letech 2018 a 2022 (v tisících Kč)

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Z obrázku 5.15 je zřejmé, že výdaje z odvětvového hlediska v roce 2022 dosáhly vyšších hodnot než v roce 2018 ve všech skupinách odvětvového třídění pro město Nový

Jičín i pro vybranou skupinu obcí s výjimkou jedné skupiny, kterou je skupina zemědělství, lesní hospodářství a rybářství města Nový Jičín. V tomto případě se výše výdajů snížila o třetinu z hodnoty 1,6 mil. Kč v roce 2018 na hodnotu 1,1 mil. Kč v roce 2022. Výdaje průmyslového a ostatních odvětví hospodářství ve městě Nový Jičín v roce 2018 dosáhly hodnoty 48,9 mil. Kč, které v roce 2022 vzrostly na více než dvojnásobnou hodnotu 104,5 mil. Kč. Služby pro fyzické osoby města Nový Jičín vyšly město v roce 2018 na 323,4 mil. Kč, v roce 2022 vzrostla hodnota výdajů služeb pro fyzické osoby o více než 54 % na 498,6 mil. Kč. Výdaje sociálních věcí a politiky zaměstnanosti města Nový Jičín v roce 2018 činily 21,7 mil. Kč a v roce 2022 stouply na hodnotu 26,4 mil. Kč o 21 %. Skupina bezpečnost státu a právní ochrana v roce 2018 vykazovala výdaje ve městě Nový Jičín ve výši 22,5 mil. Kč, tato hodnota se v roce 2022 zvýšila o 19 % na hodnotu 26,8 mil. Kč. Výdaje všeobecné veřejné správy a služeb v roce 2018 vyšly město Nový Jičín na 159,7 mil. Kč a v roce 2022 se tato částka více než zdvojnásobila na 327,8 mil. Kč.

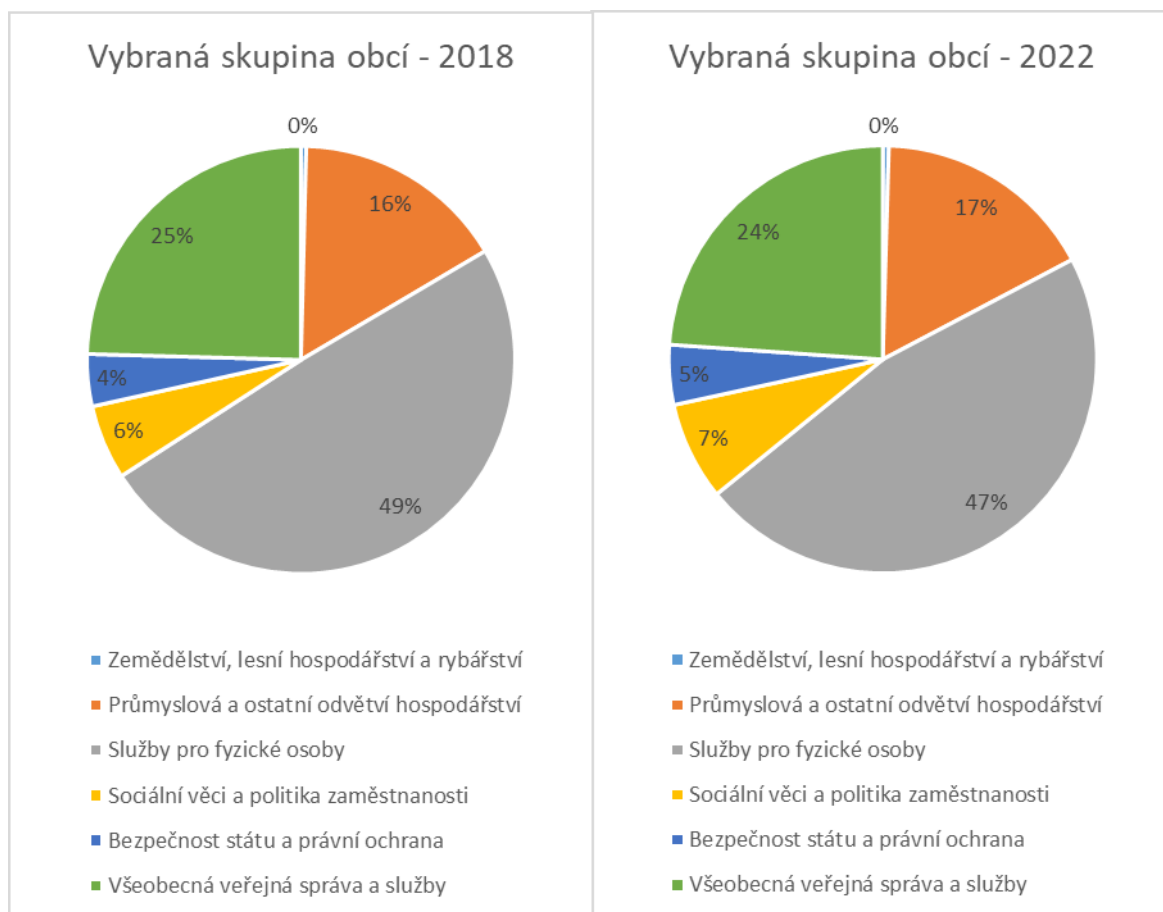
Vybraná skupina obcí v roce 2018 v průměru poskytla na zemědělství, lesní hospodářství a rybářství výdaje v hodnotě 2,4 mil. Kč a tato hodnota vzrostla v roce 2022 oproti roku 2018 o více než 41 % na 3,4 mil. Kč. Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství vyšla v roce 2018 vybranou skupinu měst v průměru na 96,4 mil. Kč, tato hodnota v roce 2022 stoupla na 123,9 mil. Kč o necelých 30 %. Služby pro fyzické osoby vybrané skupiny obcí dosáhly v průměru v roce 2018 hodnoty 295,6 mil. Kč, což je méně o více než 14% oproti 345,3 mil. Kč vynaloženým v roce 2022. Výdaje použité na sociální věci a politiku zaměstnanosti vybrané skupiny obcí v roce 2018 byly v průměru 33,8 mil. Kč, v roce 2022 činily výdaje na sociální věci a politiku zaměstnanosti vybrané skupiny obcí 54,7 mil. Kč, což je o více než 61% více než v roce 2018. Výdaje na bezpečnost státu a právní ochranu vybrané skupiny obcí byly v roce 2018 v průměru 23,6 mil. Kč, v roce 2022 se tato hodnota dostala na 33,4 mil. Kč, což je o více než 41 % více než v roce 2018. Všeobecná veřejná správa a služby vybrané skupiny obcí v roce 2018 činily průměrně 147,1 mil. Kč, v roce 2022 vzrostly výdaje šesté skupiny o více než 19 % na 176 mil. Kč, viz obrázek 5.15.

Obr. 5.16 Poměr výdajů z odvětvového hlediska v Novém Jičíně v letech 2018 a 2022

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Z obrázku 5.16 je vidět, že procentuální podíly skupin výdajů z odvětvového hlediska v Novém Jičíně se mezi roky 2018 a 2022 změnily s výjimkou skupiny zemědělství, lesního hospodářství a rybářství, která byla v roce 2018 i 2022 zanedbatelnou. Skupina průmyslového a ostatních odvětví hospodářství v roce 2018 v Novém Jičíně tvořila 8 %, v roce 2022 se její podíl zvýšil na 10 %. Skupina služeb pro fyzické osoby ve městě Nový Jičín tvořila nadpolovičních 56 % v roce 2018 a v roce 2022 tvořila stále nadpoloviční procentuální podíl ovšem nižší v hodnotě 51 %. Skupina sociálních věcí a politiky zaměstnanosti a skupina bezpečnosti státu a právní ochrany v Novém Jičíně v roce 2018 tvořily 4 %, tento podíl se u obou skupin o pět let později snížil na 3 %. Skupina všeobecné veřejné správy a služeb tvořila v roce 2018 ve městě Nový Jičín 28 %, v roce 2022 tvořila 33 %.

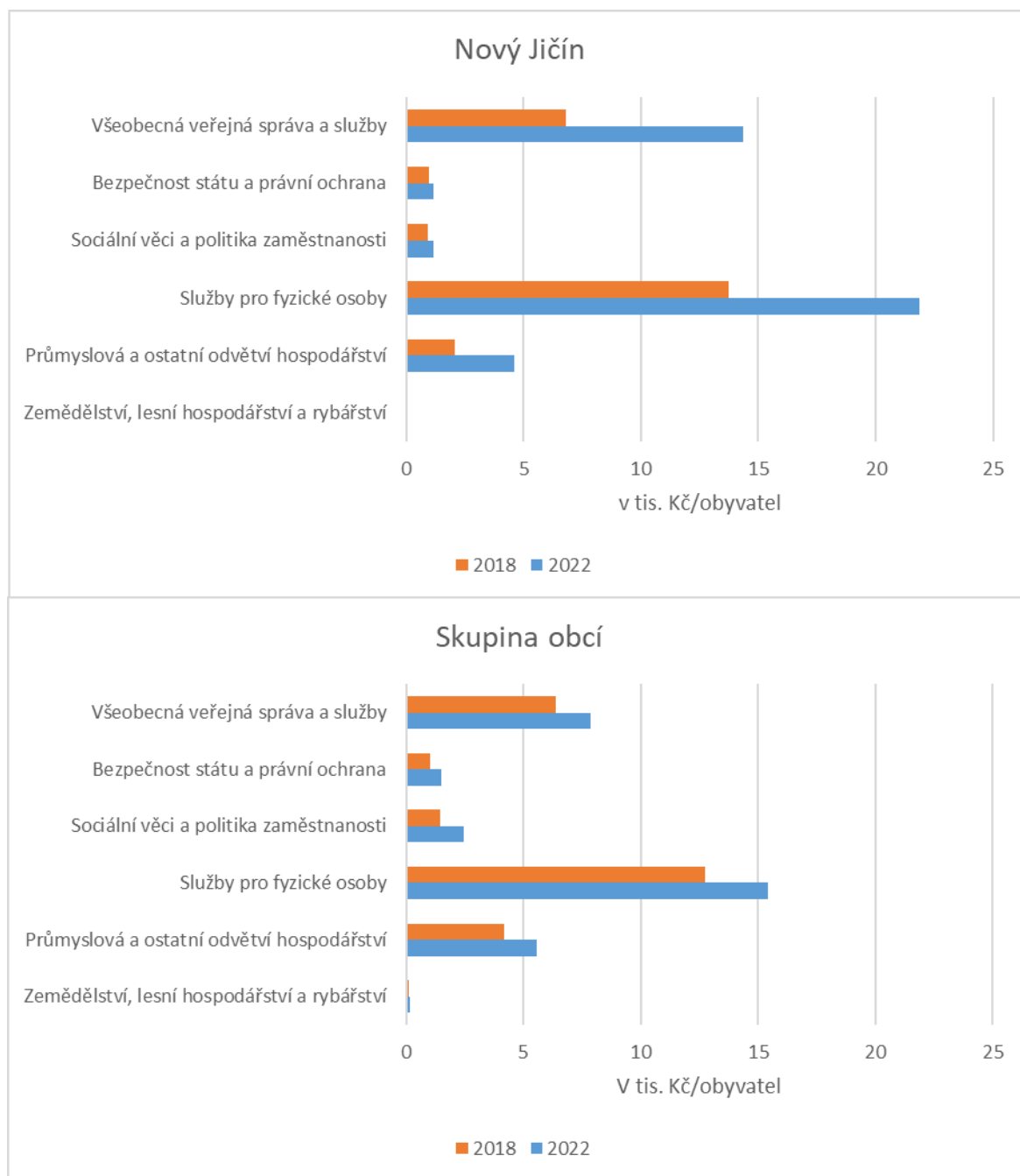
Obr. 5.17 Poměr výdajů z odvětvového hlediska ve vybrané skupině obcí v letech 2018 a 2022

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Z obrázku 5.17 je zřejmé, že procentuální podíly skupin výdajů z odvětvového hlediska se ve vybrané skupině obcí v letech 2018 a 2022 změnily a stejně jako v Novém Jičíně se změnily procentní podíly všech skupin s výjimkou skupiny první. Skupina průmyslová a ostatní odvětví hospodářství tvořila v roce 2018 ve vybrané skupině obcí 16 %, o pět let později se podíl zvýšil na 17 %. Výdaje služeb pro fyzické osoby tvořily v roce 2018 ve vybrané skupině obcí podíl 49%, v roce 2022 tento podíl klesl na 47 %. Sociální věci a politika zaměstnanosti tvořily ve vybrané skupině obcí v roce 2018 podíl 6 %, který se v roce 2022 zvýšil na 7 %. Skupina bezpečnost státu a právní ochrana měla v roce 2018 ve stanovené skupině obcí podíl 4 %, ten v roce 2022 tento podíl činil 5 %. A poslední šestá skupina všeobecné veřejné správy a služeb ve vybrané skupině obcí tvořila v roce 2018 procentuální podíl 25 %, který v roce 2022 klesl na 24 %.

Výdaje z odvětvového hlediska v letech 2018 a 2022 přepočtené na obyvatele

Stejně jako u výdajů z odvětvového hlediska jsou dle očekávání výdaje z odvětvového hlediska na obyvatele ve všech skupinách až na skupinu 1 města Nový Jičín vyšší v roce 2022, než v roce 2018.

Obr. 5.18 Výdaje města Nový Jičín a vybrané skupiny obcí z odvětvového hlediska v letech 2018 a 2022 přepočtené na obyvatele (v tisících Kč na obyvatele)

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

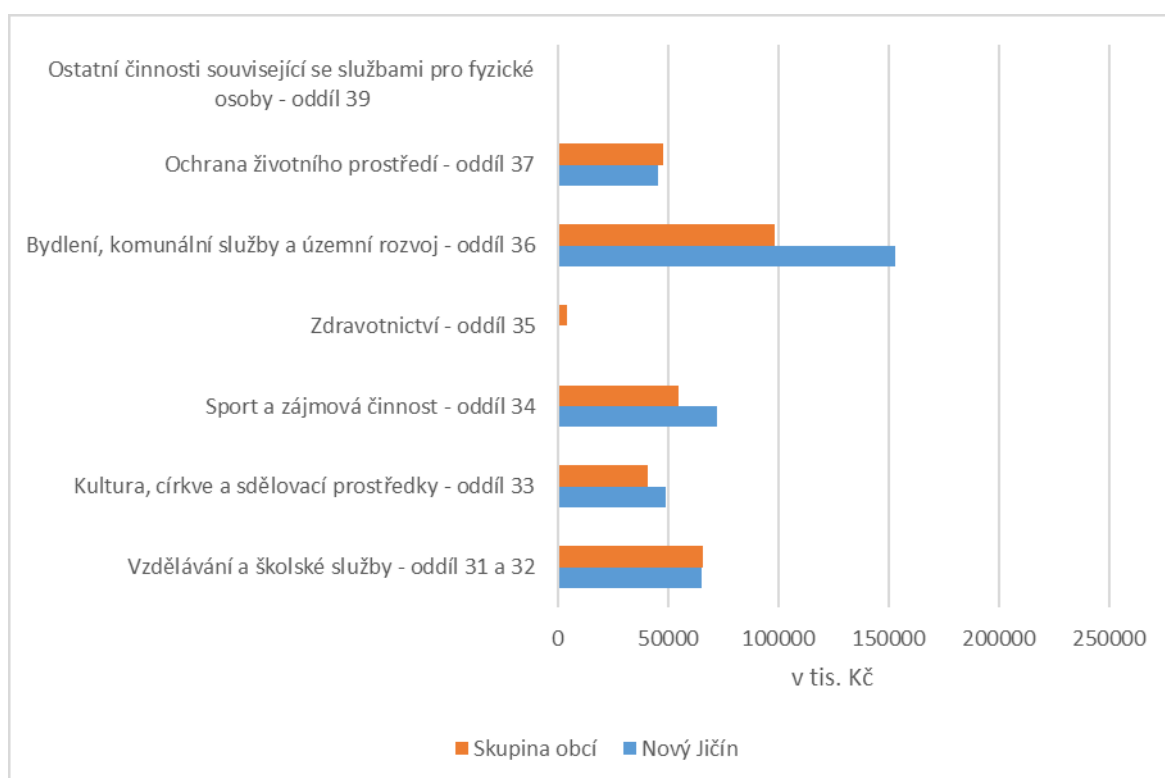
Jak je možné vidět v obrázku 5.18 skupina zemědělství, lesní hospodářství a rybářství v přepočtu na obyvatele města Nový Jičín kleslo o třetinu z hodnoty 69 Kč v roce 2018 na hodnotu 47 Kč v roce 2022. U vybrané skupiny obcí tato hodnota vzrostla o více než 46 % z hodnoty 103 Kč v roce 2018 na hodnotu 151 Kč v roce 2022. Výdaje průmyslového a ostatních odvětví hospodářství v přepočtu na obyvatele města Nový Jičín dělaly v roce 2018 2 074 Kč, od té doby se zvýšily o 120 % na hodnotu 4 579 Kč v roce 2022. U vybrané skupiny obcí byla v roce 2018 výše těchto výdajů 4 170 Kč na obyvatele, v roce 2022 stouply o 33 % na 5 542 Kč na obyvatele. Služby pro fyzické osoby na obyvatele města Nový Jičín tvořily v roce 2018 více než polovinu celkových výdajů z odvětvového hlediska, což bylo 13 721 Kč na obyvatele. V roce 2022 stále tvořily více než polovinu a hodnota vzrostla o necelých 60 % na 21 855 Kč na obyvatele. Služby pro fyzické osoby vybrané skupiny obcí v průměru na obyvatele dělaly v roce 2018 z jejich rozpočtu 12 756 Kč na obyvatele, což je méně než 15 413 Kč v roce 2022, nárůst v těchto letech byl 20 %. Sociální věci a politika zaměstnanosti města Nový Jičín měly v roce 2018 hodnotu 920 Kč na obyvatele. V roce 2022 tato hodnota stoupla o 25 % na 1 158 Kč na obyvatele. Výdaje sociálních věcí a politiky zaměstnanosti na obyvatele vybrané skupiny obcí v průměru v roce 2018 činily 1 464 Kč, oproti tomu o pět let později v roce 2022 se hodnota zvýšila o dvě třetiny na 2 453 Kč. Bezpečnost státu a právní ochrana města Nový Jičín na obyvatele stála v roce 2018 město 954 Kč na obyvatele. V roce 2022 tato hodnota stoupla o 23 % na 1 176 Kč na obyvatele. Výdaje bezpečnosti státu a právní ochrany vybrané skupiny obcí na obyvatele byly v roce 2018 1 013 Kč na obyvatele, v roce 2022 se tyto výdaje zvýšily o 47% a činily 1 491 Kč na obyvatele. Výdaje všeobecné veřejné správy a služeb na obyvatele města Nový Jičín v roce 2018 dosáhly hodnoty 6 778 Kč na obyvatele, v roce 2022 dosáhly hodnoty 14 368 Kč na obyvatele, to je navýšení 120 %. A pro vybranou skupinu obcí tyto výdaje dosáhly v roce 2018 hodnoty 6 361 Kč na obyvatele a o pět let později se zvýšily o 24 % na 7 864 Kč na obyvatele.

5.3 Analýza výdajů na služby pro fyzické osoby

V této podkapitole budou zobrazeny výdajů na služby pro fyzické osoby v průměru za období 2018 až 2022 a také tyto výdaje budou porovnány mezi lety 2018 a 2022. Výdaje této skupiny byly vybrány k popisu a porovnání, neboť měly ve všech letech největší procentuální podíl ze všech skupin výdajů z odvětvového hlediska ve sledované skupině obcí.

5.3.1 Výdaje na služby pro fyzické osoby v období 2018 až 2022

Z obrázku 5.19 je patrné, že většina oddílů má obdobnou výši výdajů ve městě Nový Jičín a vybrané skupině obcí. Oddíly, které to nesplňují, jsou oddíly 33 až 36. Vybraná skupina obcí měla v průměru za období 2018 až 2022 vyšší výdaje v oddílech vzdělávání a školských služeb, zdravotnictví a v oddílu ochrany životního prostředí. Ve zbývajících oddílech mělo za toto pětileté období vyšší výdaje město Nový Jičín. Výjimkou je oddíl 38 – Ostatní výzkum a vývoj, který měl po dobu sledovaného období ve všech městech výdaje v hodnotě 0 a tudíž byl zanedbáván a nezohledňován.

Obr. 5.19 Průměrné výdaje skupiny Služby pro fyzické osoby v letech 2018 až 2022 (v tisících Kč)

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Vzdělávání a školské služby zahrnuje dva oddíly a průměrná výše výdajů města Nový Jičín v těchto oddílech v letech 2018 až 2022 byla 65,5 mil. Kč, ve vybrané skupině obcí v tomto období činila 65,9 mil. Kč. Oddíl kultury, církve a sdělovacích prostředků měl ve městě Nový Jičín v období 2018 – 2022 výdaje ve výši 49,1 mil. Kč a vybraná skupina obcí měla v tomto období v průměru značně nižší výdaje v hodnotě 40,9 mil. Kč. Oddíl sport a zájmová činnost měl průměrné výdaje města Nový Jičín mezi lety 2018 a 2022 72,2 mil. Kč, vybraná skupina obcí měla průměrně v oddíle 34 za posledních 5 let

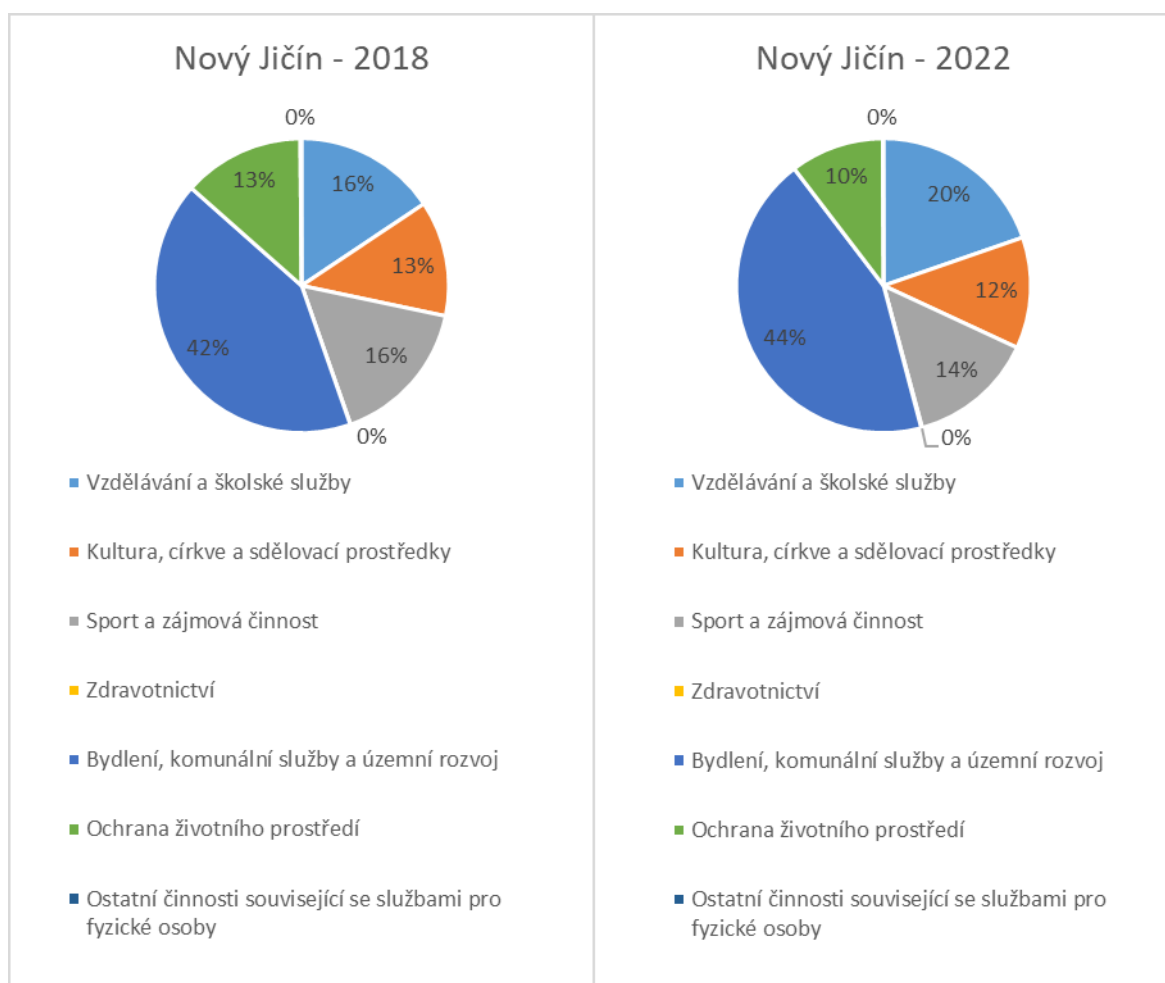
výdaje ve výši 54,6 mil. Kč. Oddíl zdravotnictví měl průměrné výdaje ve městě Nový Jičín v hodnotě 269 tisíc Kč. Oproti tomu měla vybraná skupina obcí průměrné výdaje ve výši 4,1 mil. Kč. Oddíl 36 ve městě Nový Jičín čerpal průměrně z města výdaje ve výši 153,2 mil. Kč, oproti kterým byly průměrné výdaje oddílu 36 vybrané skupiny obcí v letech 2018 až 2022 ve výši 98,2 mil. Kč. V období 2018 až 2022 byly průměrné výdaje města Nový Jičín v oddílu ochrany životního prostředí ve výši 45,4 mil. Kč. Vybraná skupina obcí ve stejném období měla v tomto oddíle průměrné výdaje v hodnotě 47,7 mil. Kč. Průměrné výdaje poskytnuty na ostatní činnosti související se službami pro fyzické osoby ve městě Nový Jičín v období 2018 až 2022 byly 355,4 tisíc Kč. Vybraná skupina obcí měla za toto pětileté období průměrné výdaje na ostatní činnosti související se službami pro fyzické osoby ve výši 815,4 tisíc. Kč, viz obrázek 5.19.

Nízké výdaje ve zdravotnictví města Nový Jičín jsou důsledkem nemocnice v soukromém vlastnictví. Naopak vysoké výdaje města Nový Jičín oproti zbytku vybrané skupiny obcí v části bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje způsobily zásadně vyšší výdaje v rozvoji bydlení a bytovém hospodářství. Vyšší výdaje města Nový Jičín v oddíle kultury, církve a sdělovacích prostředků než jsou výdaje vybrané skupiny obcí, způsobily výdaje mířeny do městského divadla a zájmových činností v kultuře. A hlavním důvodem velkého rozdílu výdajů ve sportu a zájmové činnosti byly vysoké výdaje v oblasti sportovních zařízení ve vlastnictví města Nový Jičín po pandemii koronaviru.

5.3.2 Výdaje služeb pro fyzické osoby v letech 2018 a 2022

Obrázky 5.20 a 5.21 nám zobrazí procentuální podíly oddílů skupiny služeb pro fyzické osoby ve sledovaných obcích v roce 2018 a v roce 2022. Také budou v této podpodkapitole popsány jejich hodnoty a změny mezi jednotlivými lety.

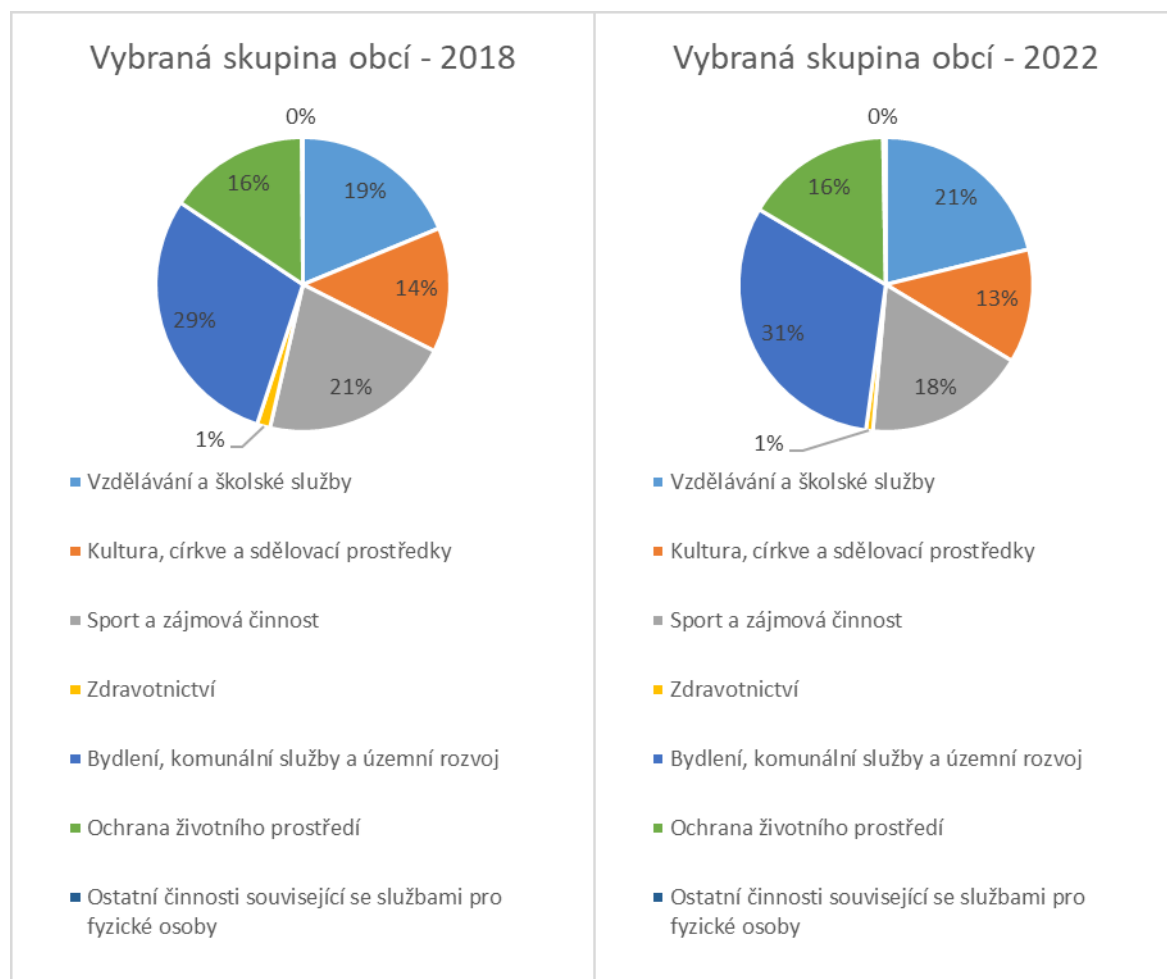

Obr. 5.20 Výdaje služeb pro fyzické osoby v Novém Jičíně v letech 2018 a 2022

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Z obrázku 5.20 je zřetelné, že se procentuální podíly za období pěti let ve městě Nový Jičín změnilo. Největší nárůst procentuálního podílu výdajů nastal ve městě Nový Jičín v oddíle vzdělávání a školských služeb, kdy se z 16 % v roce 2018 zvýšil na 20 % v roce 2022. Naopak největší pokles výdajů mezi roky nastal v oddíle ochrany životního prostředí, kdy v roce 2018 tento oddíl činil 13 % a v roce 2022 klesl o 3 % na 10 %. Jedinými neměnicími se podíly byly podíly ostatních činností a zdravotnictví, které tvořily v roce 2018 i v roce 2022 méně než 0,2 % výdajů služeb pro fyzické osoby. Oddíl kultury, církve a sdělovacích prostředků v Novém Jičíně v roce 2018 činil 13 % výdajů služeb pro fyzické osoby, o pět let později tento oddíl tvořil o procento méně, 12 %. Výdaje na sport a zájmovou činnost města Nový Jičín v roce 2018 tvořily 16 % procentuálního podílu, v roce 2022 tento podíl poklesl na 14 %. A v neposlední řadě největší podíl skupiny služeb pro fyzické osoby ve městě Nový Jičín, oddíl bydlení,

komunálních služeb a územního rozvoje, tvořil v roce 2018 podíl 42 % a v roce 2022 tento podíl vzrostl na 44 %.

Obr. 5.21 Výdaje služeb pro fyzické osoby ve vybrané skupině obcí v letech 2018 a 2022

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Z obrázku 5.21 je patrné, že se procentuální podíl jednotlivých podílů ve vybrané skupině obcí měnil s výjimkou tří oddílů, kterými jsou zdravotnictví, ochrana životního prostředí a ostatní činnosti. Oddíl zdravotnictví ve vybrané skupině obcí v roce 2018 i 2022 tvořil 1 % procentuální podíl. Ochrana životního prostředí tvořila v obou letech v průměru ve vybrané skupině obcí stejný podíl 16 % a ostatní činnosti související se službami pro fyzické osoby měly v letech 2018 a 2022 podíl v průměrně ve vybrané skupině obcí menší než 0,2 %. Největší změnu podílu zaznamenal ve vybrané skupině obcí podíl sport a zájmová činnost, který v roce 2018 činil 21% a v roce 2022 činil 18%. Oddíl vzdělávání a školské služby ve skupině obcí v roce 2018 činil 19 % a o pět let později tento podíl tvořil 21 %. Kultura, církve a sdělovací prostředky tvořily v roce 2018 14 % a v roce 2022 se procentuální podíl tohoto oddílu snížil o procento na 13 %.

V neposlední řadě stejně jako ve městě Nový Jičín, tak i ve vybrané skupině obcí tvořil největší podíl výdajů služeb pro fyzické osoby oddíl bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje, který v roce 2018 tvořil 29 % a v roce 2022 tvořil podíl vyšší o 2 % ve výši 31 %.

Obr. 5.22 Výdaje služeb pro fyzické osoby města Nový Jičín a vybrané skupiny obcí v letech 2018 a 2022 (v tisících Kč)

Zdroj: portál Monitor, vlastní zpracování

Jak je patrné z obrázku 5.22 město Nový Jičín mělo v roce 2018 v oddíle vzdělávání a školské služby výdaje ve výši 50,5 mil. Kč. V roce 2022 tyto výdaje měly hodnotu 98,1 mil. Kč, což je nárůst o 94 %. Ve městě Nový Jičín měl oddíl kultura, církve a sdělovací prostředky v roce 2018 výdaje ve výši 41 mil. Kč, v roce 2022 se tyto výdaje oproti roku 2018 zvýšily o 49 % na 61 mil. Kč. Sport a zájmová činnost v roce 2018 ve městě Nový Jičín činila 52,7 mil. Kč, o pět let později byla tato hodnota o 31 % vyšší ve výši 69,1 mil. Kč. V oddíle zdravotnictví nastalo mezi roky 2018 a 2022 ve městě Nový Jičín navýšení o 292 % z hodnoty 120 tisíc Kč (2018) na 470 tisíc Kč (2022). Oddíl bydlení, komunální služby a územní rozvoj ve městě Nový Jičín tvořil v roce 2018 výdaje ve výši 135,5 mil. Kč a v roce 2022 tvořily o 61 % více, 218,1 mil. Kč. Oddíl ochrana životního prostředí ve městě Nový Jičín tvořil v roce 2018 výdaje ve výši 43,1 mil. Kč a o pět let později měl tento oddíl výdaje ve výši 51,3 mil. Kč o 19 % vyšší. Oddíl ostatní činnosti související se službami pro fyzické osoby ve městě Nový Jičín v roce 2018 tvořil výdaje ve výši 413,2 tisíc Kč a v roce 2022 tvořil výdaje ve výši 422 tisíc Kč o 2 % vyšší.

V oddíle vzdělávání a školské služby měla vybraná skupina obcí výdaje ve výši 55,5 mil. Kč. V roce 2022 pak výši 73,1 mil. Kč, vyšší o 32 %. Oddíl kultura, církve a sdělovací prostředky měl ve vybrané skupině obcí v roce 2018 výdaje v hodnotě 40,5 mil. Kč, v roce 2022 měly tyto výdaje hodnotu 43,2 mil. Kč, vyšší o 7 %. Oddíl - sport a zájmová činnost v roce 2018 v průměru ve vybrané skupině obcí činil 62,5 mil. Kč, v roce 2022 měl tento oddíl výdaje ve výši 61,3 mil. Kč, nižší o 2 %. Zdravotnictví vybrané skupiny obcí mělo průměrně v roce 2018 výdaje ve výši 4,3 mil. Kč a v roce 2022, o pět let později, výdaje o 39 % nižší ve výši 2,6 mil. Kč. Bydlení, komunální služby a územní rozvoj ve vybrané skupině obcí měl v roce 2018 výdaje ve výši 86,7 mil. Kč a v roce 2022 výdaje vyšší o 25 % v hodnotě 108,3 mil. Kč, viz obrázek 5.22. Výdaje vybrané skupiny obcí oddílu ochrana životního prostředí tvořily v roce 2018 výdaje ve výši 45,8 mil. Kč a v roce 2022 tyto výdaje činily 55,9 mil. Kč. Ostatní činnosti související se službami pro fyzické osoby vybrané skupiny obcí tvořily v roce 2018 výdaje v hodnotě 324,4 tisíc Kč a o pět let později tvořily výdaje ve výši 1 milion Kč, což je rozdíl 217 %.

5.4 Zhodnocení výdajů Nového Jičína ve vztahu k výdajům vybrané skupiny obcí

Tato kapitola poslouží ke shrnutí a zhodnocení výdajů analýzy bakalářské práce.

Průměrné celkové výdaje města Nový Jičín byly ve sledovaném období vyšší než průměrné celkové výdaje vybrané skupiny obcí.

Běžné výdaje ve sledovaném období tvořily 78% celkových nákladů města Nový Jičín. Ve srovnání s vybranou skupinou obcí se jedná o podíl vyšší oproti 76 %, které tvoří běžné výdaje skupiny obcí. To ukazuje, že Nový Jičín ve sledovaném období použil vyšší běžné výdaje, než vybraná skupina obcí v průměru, neboť vynakládal větší poměr výdajů do neinvestičních prostředků.

Nový Jičín měl mezi lety 2018 až 2022 v průměru výdaje běžné na obyvatele ve výši 23 207 Kč a kapitálové výdaje na obyvatele měl ve výši 6 603 Kč. Vybraná skupina obcí měla průměrně v těchto letech výdaje běžné na obyvatele ve výši 20 938 Kč a kapitálové výdaje na obyvatele měla ve výši 6 664 Kč. I přes vyšší celkové výdaje mělo město Nový Jičín v průměru za sledované období nižší kapitálové výdaje na obyvatele než vybraná skupina obcí. Avšak vlivem rostoucího vývoje výdajů ve sledovaném období a proinvestičních let města Nový Jičín ke konci tohoto období byl v roce 2022 podíl kapitálových výdajů 27 % vůči nákladům celkovým. Oproti tomu v roce 2022 vybraná skupina obcí měla podíl kapitálových výdajů 22%, což znamená, že město Nový Jičín investovalo v posledním roce sledovaného období poměrově více do majetku než vybraná skupina obcí. Ovšem za důsledek proinvestičních let Nového Jičína byl v roce 2022 rekordně špatný hospodářský rok města. Rostoucí vývoj nákladů však nebyl pouze ve městě Nový Jičín, ale také vybrané skupině obcí, která však hospodáří zdravěji.

Porovnání výdajů z odvětvového hlediska našich sledovaných subjektů v krajních letech sledovaného období, ukazuje, že v roce 2018 i 2022 město Nový Jičín investovalo více do skupin služby pro fyzické osoby a všeobecná veřejná správa a služby. Také nás to informuje o tom, že výdaje skupiny služeb pro fyzické osoby a všeobecného veřejného práva tvořily nadpoloviční většinu z celkových výdajů z odvětvového hlediska nejen ve městě Nový Jičín, ale i vybrané skupině obcí. V ostatních skupinách převažovala výše výdajů vybrané skupiny obcí

V roce 2018 byly výdaje města Nový Jičín vyšší ve skupině Služby pro fyzické osoby v porovnání s vybranou skupinou obcí o 9 % v hodnotě 323,3 mil. Kč. V roce 2022 byly výdaje na služby pro fyzické osoby města Nový Jičín oproti skupině obcí vyšší o 44 % v hodnotě 498,6 mil. Kč. To je však stále nepatrné vůči výdajům ve veřejné správě v roce 2022, kdy město Nový Jičín do této skupiny poskytlo výdaje, které jsou o 89 % vyšší, než výdaje, které do této skupiny vynakládala skupina obcí, ve výši 327,8 mil. Kč. Ve skupině všeobecná veřejná správa a služby mělo město Nový Jičín v porovnání s vybranou skupinou obcí v celém sledovaném období výdaje vyšší. To může být dáno

rozsahem správního obvodu, kde Nový Jičín vykonává státní správu. Naopak nižší úroveň výdajů mělo město Nový Jičín oproti vybrané skupině obcí ve skupině průmyslového odvětví, do kterého město Nový Jičín vložilo značně méně než vybraná skupina obcí v průběhu sledovaného období. Největší rozdíl byl v roce 2018, kdy výdaje průmyslového hospodářství vybrané skupiny obcí byly více než dvojnásobné oproti městu Nový Jičín. Město Nový Jičín v porovnání s vybranou skupinou obcí ve skupině sociálních věcí a politiky zaměstnanosti vložilo do této skupiny v letech 2018 až 2022 o 51 % méně výdajů. Do bezpečnosti státu a právní ochrany v námi sledovaném období město Nový Jičín vynakládalo o 11 % nižší výdaje než průměrně vybraná skupina obcí.

Oddíly výdajů na služby pro fyzické osoby, které byly nejnižší ve městě Nový Jičín, ale i vybranou skupině obcí byly oddíly zdravotnictví a ostatní činnosti. Do těchto oddílů totiž sledovaná města nemusí téměř vůbec své výdaje investovat a mohou tak finančními prostředky, které mohly být směřovány do těchto dvou oddílů finančně podpořit jiné oddíly služeb pro fyzické osoby. Největším zástupcem výdajů na služby pro fyzické osoby byly v Novém Jičíně výdaje na oddíl bydlení a komunální služby s 42% v roce 2018 a 44 % v roce 2022. Stejně tomu bylo i u skupiny obcí, kde tento oddíl tvořil v roce 2018 29 % a o pět let později tvořil 31 %.. V roce 2022 vynaložilo město Nový Jičín v oddíle bydlení, komunální služby a územní rozvoj více než dvojnásobné výdaje v porovnání s vybranou skupinou obcí, důvodem bylo bytové hospodářství města, které souviselo s proinvestičním hospodářstvím města v roce 2022. Tyto výdaje Nového Jičina činily 218,1 mil. Kč, vybraná skupina obcí v této skupině roku 2022 vynaložila výdaje ve výši 108,2 mil. Kč. Zbývající 4 oddíly tvořily v letech 2018 a 2022 mezi 10 a 21 % výdajů na fyzické služby pro fyzické osoby. Kdy větší podíl těchto oddílů v porovnání mezi Novým Jičínem a vybranou skupinou obcí vždy tvořily oddíly vybrané skupiny obcí. To znamená, že Nový Jičín v průběhu let své výdaje vynakládá zejména na bydlení a komunální služby a až druhořadými jsou ostatní oddíly výdajů na služby pro fyzické osoby a naopak vybraná skupina obcí se v průběhu let snažila diverzifikovat své výdaje na služby pro fyzické osoby do všech oddílů této skupiny výdajů.

6 Závěr

Cílem práce bylo zhodnocení a porovnání výdajů města Nový Jičín s vybranou skupinou obcí mezi roky 2018 – 2022. Cíl práce byl naplněn analýzou a komparací zjištěných a vypočtených výdajů v hodnotách absolutních i přepočtených na obyvatele, na hektar výměry katastru obce, na žáka ve škole zřizované obcí a na zaměstnance pracujícího na území obce.

V teoretické části práce byla popsána problematika, kterou se staly výdaje obcí, poté byl určen cíl práce, tomu následoval sběr informací z odborné monografie, právních předpisů, internetových stránek a portálu MFČR. Krokem dalším bylo zpracování těchto informací a výpočet veškerých získaných dat. Po získání a zpracování všech potřebných informací došlo k vykovávání jednotlivých teoretických částí kapitol, kde byly řešeny teoretické pojmy, kterými jsou správa, samospráva, obce a jejich působnost a orgány, historie samosprávy, rozpočtová skladba a její třídění, výdaje. Posléze došlo k použití a analýze vypočtených informací, zhodnocení výsledku a kompletaci závěrečné práce.

V praktické části byly spočteny celkové výdaje, výdaje z druhového hlediska i výdaje z odvětvového hlediska, které byly i přepočítávány a zhodnoceny. Běžné výdaje města Nový Jičín tvořily v průměru 78 % celkových výdajů za sledované období. Bylo zjištěno, že průměrné celkové výdaje Nového Jičína ve sledovaném období nabývaly vyšší hodnoty vlivem rostoucího vývoje běžných i kapitálových výdajů ve sledovaném období. Běžné výdaje Nového Jičína vrostly mezi roky 2018 a 2022 ze 479,8 mil. Kč na 722,2 mil. Kč, což je zvýšení výdajů za 5 let o 50 %, což příliš nesvědčí o hospodárnosti obce. Kapitálové výdaje města Nový Jičín se v námi sledovaném období zvýšily z 98 mil. Kč v roce 2018 o 168 % na 263 mil. Kč v roce 2022. Výdaje města Nový Jičín z hlediska odvětvového měly v průměru za 5 let i v krajních letech sledovaného období vyšší výdaje pouze ve dvou skupinách, kterými jsou skupina služby pro fyzické osoby a skupina všeobecné veřejné správy a služeb. Ve zbyvajících čtyřech skupinách měl Nový Jičín výdaje oproti vybrané skupině obcí nižší, avšak to nehraje tak významnou roli, protože výdaje skupin služby pro fyzické osoby a všeobecná veřejná správa a služby byly z hlediska odvětvového většinové. Výdaje města Nový Jičín v oddílech výdajů na služby pro fyzické osoby byly vyšší než výdaje vybrané skupiny obcí v roce 2022 ve 4 z 5 oddílů, které se dají považovat za nezanedbatelné. To tedy odpovídá značně vyšším celkovým výdajům v roce 2022. Získaná data a zjištěné informace o výdajích města Nový Jičín ve

sledovaném období nám sdělují to, že výdaje Nového Jičína byly významně vyšší než výdaje vybrané skupiny obcí.

Hypotézou bylo, že běžné výdaje města Nový Jičín budou v průběhu celého sledovaného období vyšší než běžné výdaje vybrané skupiny obcí. Tato hypotéza byla vyvrácena, když v roce 2019 hodnota běžných výdajů Nového Jičína klesla pod hodnotu běžných výdajů vybrané skupiny obcí.

Město Nový Jičín nemá v aktuálních letech proinvestičního hospodářství jasnou šanci zlepšit svou hospodářskou situaci. Jedinou možností by mohlo být snížení transferů sportovním spolkům v oddíle sport a zájmy skupiny služeb pro fyzické osoby, ale tím by poškodilo vzkvétající sporty města Nový Jičín. Pokles výdajů vlivem snížení těchto transferů by ovšem stejně mělo vliv na celkové výdaje města vzhledem k velikosti celkových výdajů. Aktuálně cílem města musí být správná strategie spojená s investicemi města do dlouhodobého majetku, která v následujících letech zajistí vysoké příjmy a lepší hospodářskou situaci.

Další doporučení pro město Nový Jičín z hlediska hospodaření by bylo možno zjistit podrobnější analýzou, než obsahuje tato práce.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

FARVACQUE-VITKOVIC, Catherine and Mihaly KOPANYI. *Municipal Finances: A Handbook for Local Governments*. Washington, D.C.: The World Bank, 2014. 487 p. ISBN 978-0-8213-9914-9.

HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-096-3.

KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium žáků středních škol*. 4., aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2014. ISBN 978-80-7225-407-1.

KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde Praha, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

PAROUBEK, Jiří, Jan KINŠT, Magdalena ČEŠKOVÁ a Rudolf KOTRBA. *Rozpočtová skladba v roce 2021*. Olomouc: ANAG, 2021. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-7554-314-1.

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.

PEKOVÁ, Jitka, Marek JETMAR a Petr TOTH. *Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-209-4.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.

SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-002-8.

Elektronické dokumenty a ostatní

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Studijní texty pro přípravu na zvláštní část úřednické zkoušky pro obor státní služby č. 26 „Systém veřejné správy a všeobecná vnitřní správa“. [online]. 2021 [cit. 27. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/zkusebni-otazky-a-odborna-literatura.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

Monitor - kompletní přehled veřejných financí [online]. MFČR [cit. 27. 4. 2023]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/o-aplikaci>

O městě Nový Jičín [online]. Nový Jičín [cit. 27. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.novyjicin.cz/o-meste/>

Rozpočet na rok 2022 bude opět proinvestiční [online]. Nový Jičín [cit. 2. 5. 2023]. Dostupné z: <https://www.novyjicin.cz/tiskovezpravy/rozpocet-na-rok-2022-bude-opet-proinvesticni/>

Ministerstvo finanční České republiky, 2021. *Vyhláška č. 313/2021 Sb. o procentním podílu jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů* [online]. 1. 9. [cit. 6. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2021/vyhlaska-c-313-2021-sb-42891>

Vyhláška č. 412/2021 Sb. Vyhláška o rozpočtové skladbě. In: *Zákony pro lidi [online]* AION CS, 2010 – 2023 [cit. 25. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-412>

Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení). In: *Zákony pro lidi [online]* AION CS, 2010 – 2023 [cit. 25. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Seznam zkratk

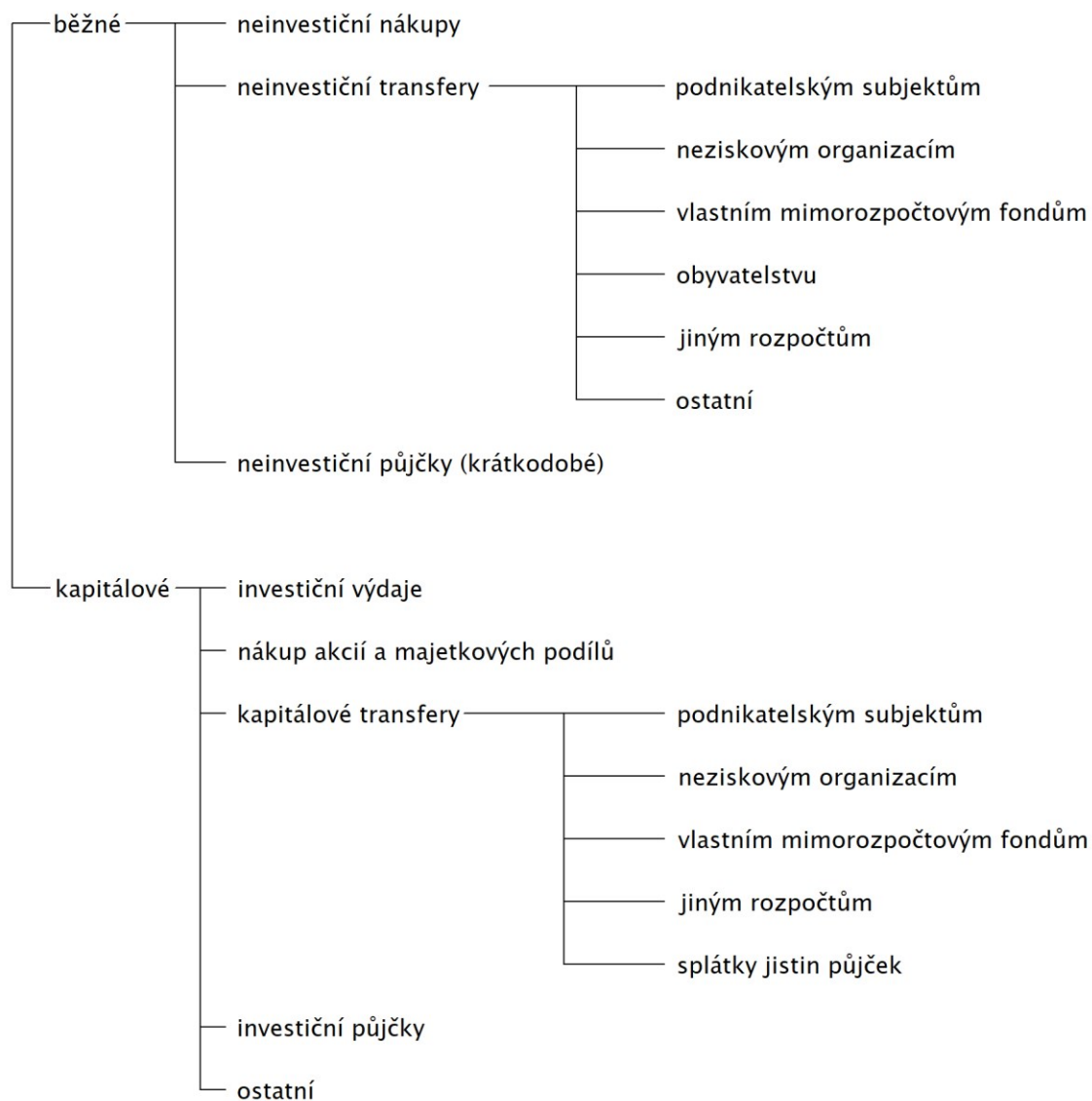
MFČR   Ministerstvo financí České republiky

Seznam příloh

Příloha 1 Schéma výdajů obcí dle druhového třídění

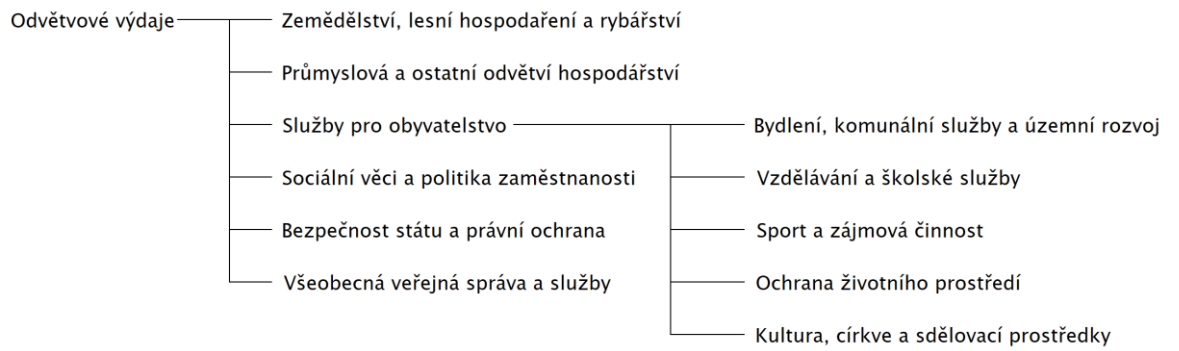
Příloha 2 Schéma výdajů obcí dle odvětvového třídění

Příloha 1 Schéma výdajů obcí dle druhového třídění

Zdroj: Peková a kol. 2008, str. 276, vlastní zpracování

Příloha 2 Schéma výdajů obcí dle odvětvového třídění

Zdroj: Paroubek a kol. 2021, vlastní zpracování